

NOWY DZIENNIK

Adres red.
Nr. telef.

biuro: Kraków, Jagiellońska
Kraków, św. Anny 12.

Wmowa

Ręko
Redakto.

stracji: Kraków, Orzeszkowej 7.
Biuro redakcyjne F. K. O. w Warszawie Nr. 141.123
Krakowie 400.630.
Należy nadsyłać wprost do Administracji.
Listy do redakcji nie będą uwzględniane.
nie zwraca. Za inseraty Redakcja nie odpowiada.
Inny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Numeru

15
groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincji mies. Zł. 3-40, kwrt. Zł. 10-20
w Krakowie z odnośzeniem do domu „ „ 3-00 „ 10-80
Na prowincji: z przesyłką pocztową „ „ 4-20 „ 12-60
Z zagranicą: z przesyłką pocztową „ „ 7-00 „ 21-00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo Zł. 0-10, wiersz milimetr.
1-azp. Zł. 0-15, nadesłane Zł. 0-40, wiersz milimetr. 1-azp. w teście
Zł. 0-60, wiersz milimetr. 1-azp. na 1-szej stronie Zł. 0-75, gratulacye
Zł. 8-—, inseraty zamiejscowe o 50%, zagraniczne o 100% droższe.

Pamiętajcie o sierotach umieszczonych po domach prywatnych i Zakładach.

Drgawki przesileniowe

Kraków, 16 stycznia.

(Th.) U nas one są chorobą chroniczną — te przesileniowe drgawki. Występują po każdej niemal przerwie w obradach sejmowych, zresztą i podczas tych obrad. Nie można nawet twierdzić, że występują tylko peryodycznie. Można nawet określić ten stan jako stałe przesilenie, przerywane istnieniem jakiegoś rządu.

Choroba organiczna, która leży w strukturze sejmu, a właściwie w strukturze społeczeństwa, którego sejm jest dość wiernym odbiciem. Społeczeństwo rozkawałkowane nie może ze siebie wydać takich kompleksów partyjnych, takich silnych bloków, z których każdy byłby zdolnym do rządów.

Rzecz jasna, że w takim wypadku narzuca się jako jedyny ratunek — skoro przecież państwo rządzone być musi — rząd pozaparlamentarny. Taki rząd atoli musi z natury rzeczy znajdować się stale na stopie wojennej z parlamentem. Jeśli rząd jest silny, to gnębi parlament i ukróca go w najprymitywniejszych jego prerogatywach, jak to właśnie u nas ma miejsce. Jeżeli zaś sejm ma pełne poczucie swoich praw i obowiązków i — odpowiedzialności, to stale paraliżuje rząd, nie pozostawiając mu swobody ruchów. U nas sejm najwidoczniej ma pełną świadomość swojej słabości, bo jest zawsze i bez zastrzeżeń skłonny do — abdykacji.

Dziękuję tylko tej niezwykłej wprawdzie, ale za to wysoce chlubnej ncoście naszego Sejmu mógł się rząd p. Grabskiego trzymać cały rok z nadwyżką, która chyba się jeszcze przedłuży aż do chwili, w której knowania zakopiańskie czy krynickie wydadzą odpowiedni plan.

Tymczasem mamy i mieć będziemy ministra skarbu, który w godzinach wolnych od zajęć podatkowych — niemal dosłownie! — przewodniczy radzie ministrów. Poza tym każdy minister korzysta z pełnej autonomii w swoim resorcie, co jest zresztą jedyną autonomią w państwie polskim.

Może tedy p. Sikorski przeprowadzić w sejmie ustawę rekwizycyjną, która jest unikatem na świecie, ale za to może p. Grabski wnieść przez swojego zastępcę do — komisji senackiej „osobisty“ projekt ze swojej dziedziny podatkowej, projekt, który ową ustawę obala. Rząd widocznie nie wymaga żadnego wewnętrznego zgrania. Każdy minister robi swoje, a jakoś w życiu wszystko się już — rozjedzie.

Najgorsze jest to, że ten brak zgrania wychodzi od czasu do czasu na szeroki świat. Tak np. jeśli p. Sikorskiego ogarnia ochota odegrania tym razem w ciasniejszym zakresie roli „meża opatrnościowego“ i naprawienia w Paryżu tego, co ponoś popsuł p. Skrzyński, Minister spraw wojskowych staje się więc choćby na chwilę ministrem spraw zagranicznych, a minister skarbu robi „osobiste“ projekty kwaterunkowe.

To wszystko razem jednak nazywa się, i to bezapelacyjnie, rządem, co dotychczas nie

mal zawsze uważane było jako miano zbiorowe, mieszczące w sobie pierwiastek jednolitości.

Bardzo ciekawy instrument gra w tym nieco dziwnym zespole — właśnie p. Sikorski. Zaczął jako pilsudczyk czystej krwi, stuprocentowy. Zrobił dużą karierę, jako predestynowany pogromca reakcji, a szczęśliwym trafem wysuwa się teraz coraz bardziej jako ulubieniec i mąż zaufania nowego wydania Chjeno-Piasta. Dziwne koleje jednego ludzkiego życia, a to nawet dosyć jeszcze młodego.

No i czuć w powietrzu swąd, jakby się coś gdzieś w ukryciu tliło.

Czy wybuchnie?

P. Rataj, który trzyma palec na pulsie sejmu, mówi jakoś dużo, bardzo dużo. Jeden dziennik — podaje kłamkę z marszałkowskiego gabinetu drugiemu. I każdy z osobna i wszyscy razem wyszają na świat radosne zwiastowanie: nie będzie przesilenia!

Czy go rzeczywiście nie pragną?

P. marszałek tłumaczy bardzo wymownie i bardzo dyplomatycznie, że dużo z ciężkie-

go stanu gospodarczego trzeba kłaść na rachunek stosunków. Czyli — że drugi raz tyle „dużo“ idzie przecież na rachunek rządu, który właśnie p. Rataj pragnie otoczyć najserdeczniejszą ochroną i pieczołowitością.

A zatem: interes jeszcze nie ubity. Jeszcze tam małe śrubki nie szczelne. Ale jakoś to będzie.

Czy będzie przesilenie?

Nie wiemy. Ale wiemy, że — powinno być. Niewiadomo bowiem, jak długo społeczeństwo będzie mogło wytrzymać swoje przesilenie. Na razie wykupuje się tylko niedużą część patentów. Wieś o tyle się ponoż równała z miastem, że już także jest zniszczona. Przemysł goni ostatekami. Handel w pełnym zastoju. Wykupywanie weksli należy coraz bardziej do rzadkich cnót obywatelskich. A zatem wszystko w pełnym rozstroju. Jak długo taki stan rzeczy może trwać?

Może tedy być, że p. Sikorski będzie musiał się uzbroić w cierpliwość i czekać. Ale to jest pewne: Gdyby się znalazł człowiek, któryby miał lepsze kwalifikacje do rządzenia, jak p. Sikorski, toby warto było uczynić próbę...

Uspokojenie w sprawie konfliktu z Gdańskiem

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 15 I. (Sin) Gorączkowy nastrój który tak silnie zaznaczył się w sprawie gdańskiej, dzisiaj minął. Nastąpiło pewne uspokojenie. Konflikt znajdzie epilog w Lidze narodów, co potrwa jednak dość długo.

P. Strassburger konferował dziś ponownie z p. Mac Donellem, poczem generalny komisaryat Rzeczypospolitej przystąpił do opracowania materiałów, które dołączone będą do protestu rządu polskiego przeciw stanowi p. Mac Donella.

Z polecenia rządu p. Strassburger nie wyjechał wczoraj do Warszawy, wobec uspo-

kojenia się sytuacji. Natomiast przybył do Warszawy jeden z wyższych urzędników generalnego komisaryatu, który natychmiast po przybyciu odbył konferencję z ministrem Thuguttem.

Wnioski w sprawie Gdańska w Sejmie

Warszawa, 15 I. (Sin) Na wtorkowym posiedzeniu sejmu zostanie zgłoszony szereg wniosków w sprawie rewizji stosunku rządu polskiego do Gdańska.

Przeciw planom skrócenia dyskusji budżetowej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 15. 1 (Sin) Wczoraj odbyło się u marszałka Sejmu p. Rataja obranie towarzyskie członków sejmowej komisji budżetowej. Przewodniczący komisji p. Zdziechowski (ZLN) zabrał głos i zaproponował, ażeby w czasie dyskusji generalnej nad poszczególnymi preliminarzami przemawiał tylko jeden przedstawiciel każdego stronnictwa i w ograniczonym terminie, dalej ażeby przy drugim czytaniu komisja budżetowa rozdzielita się na dwie równoległe komisje, z których każda będzie rozważała poszczególne części budżetu. Wreszcie, ażeby trzecie czytanie komisji miało charakter czysto formalny.

Przeciw wnioskowi posła Zdziechowskiego, zwłaszcza zaś przeciw projektowi ograniczenia dyskusji budżetowej, wystąpił poseł Rozmarin (Koło Zyd.),

który oświadczył, iż jako przedstawiciel mniejszości żydowskiej protestuje przeciw planom ograniczenia dyskusji nad budżetem, dającej klubom opozycji sposobność krytykowania działalności rządu.

Min. Skrzyński w Estonii

Tallin, 15. 1 PAT. Przybył tu wczoraj minister Skrzyński witany serdecznie na dworcu przez min. spraw zagranicznych Pusta i wielu wyższych urzędników. Minister zamieszkał w apartamentach naczelnika państwa. W południe min. Skrzyński odwiedził przewodniczącego izby deputowanych i odbył konferencję z min. Pusta, popołudniu zaś przyjmował w poselstwie polskim przedstawicieli prasy.

Błędy i niedomagania naszej gospodarki

Referat senatora Truskiera na komisji senackiej

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 15. 1 (Sin). Z inicjatywy senatorów Truskiera (Koło Żyd.) i Szudrzyńskiego (Ch. N.) odbyło się dziś posiedzenie senackiej komisji gospodarki społecznej. Senator Truskier wygłosił przeszło godzinny referat o obecnej sytuacji ekonomicznej kraju. Mowca przedstawia krytyczny stan przemysłu i handlu, podnosząc, że gdy od marca ubiegłego roku, rozpoczął się kryzys wskutek stabilizacji waluty, to teraz nastąpił krach na całej linii. Najpoważniejsze firmy handlowe stoją wobec braku środków obrotowych. Niema dziś prawie firmy, która by miała jakiegokolwiek skrupuły w przedłużeniu terminu zapłaty zaciągniętych zobowiązań. Dzieje się to wskutek fatalnego braku kredytu, w szczególności zaś — kredytu taniego.

Do gruntownej sanacji naszej sytuacji gospodarczej konieczne jest uzyskanie pożyczki zagranicznej. Państwa, w których przemysł i handel stoją u wiele wyżej aniżeli u nas wystarały się o pożyczkę zagraniczną. Gdyby p. premier Grabski użył celom uzyskania pożyczki zagranicznej tej samej energii i siły, co przy ściąganiu podatków, pożyczkę moglibyśmy już od dawna i nie doszłoby do obecnego kryzysu.

Ministerstwo skarbu ani handlu i przemysłu nie rozważają o to by zapobiedz szalonej drożyznie artykułów przemysłowych. Na drożyznę tę wpływ ma dalszy ciąg drogi kredyt, dochodzący do 1 proc., a nadto wielokrotny podatek obrotowy, który w sposób nieodwrotny odbija się na przemyśle i handlu. Ministerstwo nie pozwala średnim i mniejszym przedsiębiorstwom na zaopatrzenie się w najnowsze maszyny i narzędzia. Czynniki rządowe zamiast dążyć do usunięcia niedomagania, czynią wrażenie jakoby świadomie popierały raczej zagraniczny przemysł obciążając znacznie cło od gotowych wyrobów przywozonych do kraju, natomiast podnosząc cło od surowców i materiałów niezbędnych do produkcji krajowej. Wzięto się wzięcie pod uwagę, że podwyższenie cła na tak wysoki podatek obrotowy, co z dnia na dzień uwydatni się poważna różnica w cenach.

Wskazywane niedomagania naszej gospodarki powinny być przedmiotem szczególnej uwagi. Przyznanie

kredytu rządowego dla handlu i przemysłu lub zamówienia rządowe mogłyby przyczynić się do zażegnania kryzysu, który z dnia na dzień przybiera groźniejsze rozmiary.

Wczorajsze posiedzenie Senatu

Warszawa, 15. 1 PAT. 80 posiedzenie senatu z dn. 15 st. 1925 r. Po referacie sen. Piniorskiego (ZLN) przyjęto bez zmiany ustawę sekcji arbitraż woj. umowy z Austrią, a po referacie sen. Kalinowskiego również bez zmiany przyjęto nowelę do ustawy o nauczycielach szkół powszechnych w sprawie przedłużenia terminu skądania egzaminów do dnia 31 sier. 27 r. Następnie przyjęto z pewnymi zmianami ustawę o kosztach leczenia ubogich Żydów. Następnie senat postanowił zapowiedzieć sejmowi zmiany do projektów ustaw następujących: 1) do projektu ustawy o wznowieniu zaginionych ksiąg i aktów hipotecznych, 2) do projektu ustawy o rozciągnięciu na województwo śląskie mocy ustawy udzielenia gwarancji skarbu państwa dla ulgowych pożyczek, 3) do projektu ustawy o rozporządzeniu uposażenia osób wojskowych, 4) do projektu ustawy o pomierzaniu morskich statków handlowych. Na tem porządek dzienny wyczerpano. Kilku posłów zgłosiło wnioski nagły w sprawie budowy polskiej floty handlowej i przyspieszenia budowy portu w Gdyni. Nagłość tego wniosku będzie rozpatrywana następnym posiedzeniu senatu, które zostało wyznaczony na 28 stycznia o g. 4 pop.

Nowela o pod. dochod. przyjęta w III. czytaniu

Warszawa, 15. 1. (Sin) Sejmowa komisja skarbową ukończyła dziś trzecie czytanie noweli do ustawy o podatku dochodowym. — Podwyższono progresyę od 8 tysięcy rocznego dochodu zmniejszono natomiast od 12 tysięcy złotych. Jako minimum podatku ustalono sumę 2500 zł rocznego dochodu. Wniosek koła Żyd. i PPS proponował 3 tysiące. Koło Żyd. i PPS wniosą votum mniejszości.

Wywóz dolarów zagranicę

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 15. 1. (Sin) Policja warszawska od dłuższego czasu śledziła pakiety wysyłane przez firmę bankową braci Silberfeld w Warszawie, adresowane do Rygi. W tych dniach okazało się, że pakiety zawierały po 20.000 dolarów. Wskutek tego aresztowany został wicedyrektor banku i jeden z wyższych urzędników. Aresztowani tłumaczą, że pieniądze wysyłali spodziewając się, że w najbliższym czasie Ministerium skarbu przychylnie załatwi ich prośbę w sprawie zezwolenia na wywóz waluty za granicę.

Żądanie mniejszości rosyjskiej w Polsce

Paryż, 15. 1 PAT. Korespondent PATa odbył rozmowę z posłem do Sejmu polskiego Serebriannikowem, który objaśnił go o treści odczytu, wygłoszonego przez posła Serebriannikowa wobec przedstawicieli organizacji emigrantów rosyjskich w Paryżu, a dotyczącego obecnego położenia mniejszości rosyjskiej w Polsce. Poseł Serebriannikow podkreślił lojalne stanowisko zajęte przez mniejszość rosyjską od początku utworzenia państwa polskiego. Rosjanie pozostali w Polsce — mówił poseł — uważają niezależność Polski za historyczną konieczność opartą na prawie i sprawiedliwości i gotowi są lojalnie współpracować przy organicznym rozwoju państwa polskiego. Urzędnicy polscy prowincji wschodnich, jednogłośnie uznają to stanowisko. Mniejszość rosyjska jednak domaga się uczynienia zadość pewnym jej żądaniom, które ona uważa za elementarne. Rosyjska mniejszość narodowa powinna być traktowana na stopie równości z mniejszościami ukraińską i białoruską jak to przewidyuje traktat ryski. Język rosyjski powinien być dopuszczony w administracji i sądach województw wschodnich na tych samych warunkach co język białoruski, ukraiński i litewski.

Wybory przewodniczących francuskiej izby i senatu

Paryż, 15. 1. PAT. Obejmując przewodnicstwo izby Painleve, podziękował większości za wybór. Następnie zwrócił się do całej izby, by wstrzymała się od namietności w dyskusji, zwłaszcza gdy chodzi o wielkie interesy narodowe, o kredyty i bezpieczeństwo.

Paryż, 15. 1. PAT. De Selves wybrany został ponownie przewodniczącym senatu 167 głosami przeciw 116, które padły na Bienu Martina.

Dąbal proponowany jako świadek w sprawie Radicza

Moskwa, 15. 1. PAT. Ros. Agencja telegr. Międzynarodówka chłopska wystosowała do Trybunału sądowego w Zagrzebiu pismo, w którym wskazuje, że Radicz został aresztowany z powodu umowy z międzynarodówką chłopską. Pismo proponuje sędziemu śledczemu, ażeby na świadka został powołany członek prezydium międzynarodówki chłopskiej Dąbal, który z Radiczem prowadził rokowania i który w sprawie Radicza może złożyć wyczerpujące zeznania.

Propaganda bolszewicka w Austrii.

Plan zamachu komunistycznego?

Wiedeń, 15. 1 PAT. W komisji budżetowej rady narodowej poruszył chrześcijańsko-socjalny pos. Jędrzabek propagandę bolszewicką w Austrii, która się wzmożła od czasu przybycia Joffego do Wiednia. Mowca stwierdził, że przed Bożem Narodzeniem planowany był zamach komunistyczny w Austrii.

Bunt więźniów w Jerozolimie

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa, 15. 1. (M) Żań donosi z Jerozolimy: W centralnym więzieniu jerozolimskim wybuchł przed kilku dniami bunt więźniów. Po steroryzowaniu służby więziennej więźniowie opanowali sytuację, usiłując zbiedz. Wywiązała się dłuższa strzelanina, w czasie której 10 więźniów zostało rannych, w tem 3 bardzo ciężko. W końcu bunt został stłumiony.

Lord Balfour wyjeżdża do Palestyny

Na otwarcie Uniwersytetu Jerozolimskiego

(Telefonem od naszego korespondenta)

Warszawa 15. 1. (M) Żań donosi z Londynu: Z urzędowych źródeł dowiadujemy się, że z końcem marca wyjeżdża do Palestyny lord Artur Balfour celem wzięcia udziału w

uroczystym otwarciu Hebrajskiego Uniwersytetu w Jerozolimie, które nastąpi, jak wiadomo, 1. kwietnia br.

Głodówka więźniów politycznych w Rosji

Berlin, PAT. Dnia 15 stycznia. Vorwaerts donosi, że zagraniczni delegaci rosyjskiej partii socjalno-demokratycznej otrzymali z pewnego źródła wiadomość, że liczni więźniowie polityczni w Rosji sowieckiej, którymi są przeważnie socjaliści rozpoczęli z końcem grudnia strejk głodowy. Głównym powodem strejku jest odmowa władz umieszczenia ciężko chorych na gruźlicę w szpitalach. Od chwili rozpoczęcia się głodówki (trwającej już dwa tygodnie) zachorowało wielu zśród więźniów.

warunków: 1. Sowiety uznałyby długi rządu Kiereńskiego, 2) Uznałyby pretensje obywateli amerykańskich w związku z wywłaszczeniem w Rosji do sumy ogólnej 800 milionów dolarów, 3) Sowiety wyrzekłyby się kategorycznie prowadzenia wszelkiej propagandy komunistycznej w Stanach Zjednoczonych.

Krassin do Moskwy

Paryż, 15. 1. PAT. Krassin wyjeżdża w poniedziałek do Moskwy.

Propaganda komunistyczna w Hiszpanii

Paryż, PAT. Dnia 15. 1. „Journal” donosi z Barcelony, iż aresztowano tam byłego redaktora jednego z dzienników komunistycznych Maurina, który powrócił z Rosji zaopatrzonego w instrukcje dotyczące zorganizowania ruchu komunistycznego w Hiszpanii,

Pod jakimi warunkami St. Zjednoczone uznają sowiety?

Paryż, PAT. Dnia 15 stycznia. „Petit Parisien” donosi z Waszyngtonu, że prezydent Coolidge zamierza powołać do życia komisję, która miałaby rozpatrzyć sprawę ewentualnego zbliżenia rosyjsko-amerykańskiego, co byłoby jednak uzależnione od następują-

200 ludzi utraciło życie wskutek trzęsienia ziemi

Konstantynopol, 15. 1 PAT. Tel. Comp. Odnownie do trzęsienia ziemi, o którym donoszono wczoraj w okolicy Ardehan Ardak donoszą obecnie, że 200 ludzi utraciło życie. Ludność obozuje na wol-

nem powietrzu. Sytuacja jest poważna, ponieważ panują silne mrozy, dochodzące do 17 stopni niżej zera.

Nowy gabinet amerykański

Kraków, 15 stycznia.

Z ustąpieniem Hughesa ze stanowiska sekretarza stanu dokonano się i dalsze zmiany w gabinecie amerykańskim. I tak ustąpił minister sprawiedliwości (główny prokurator) Harlan Fiske Stone, który wchodzi do Najwyższego Trybunału w miejsce 84-letniego Olivera Wendella Holmesa. Następcą Stone'a został Charles Beecher Warren, b. ambasador amerykański w Meksyku i Japonii. Warren wchodzi za najbliższego współpracownika i powiernika Coolidge'a, którego też gorąco i gorliwie popierał w czasie ostatniej kampanii wyborczej.

Ustępuje również minister pracy Davis, który przeszedł w swym życiu długą drogę od zwykłego robotnika w fabryce metali do stanowiska ministra. Ustępuje obecnie, bo zraził sobie prez. Coolidge'a, gdyż w czasie kampanii wyborczej w lecie u. r. nie zbyt gorąco popierał jego kandydaturę, a raczej ukłaniał się ku poglądom — grup robotniczych. Obecnie więc musi p. Davis wycofać się z zacisze domowe.

Nie ulega wątpliwości, dymisya ministra rolnictwa Goro, który godność tę piastował dość krótki czas, a obecnie wybrany został gubernatorem stanu Wirginia. Jego następcą został Robert D. Carry, przewodniczący komisary rolniczej w senacie. Padł też minister marynarki Wilbur, także jeden z zaufanych Hardinga. Niepewny jest los ministra wojny Weeks, a niemniej zagadkowa jest przy-

szłość p. Hoovera. Znamienne jest przytem procedura zwalniania czy obalniania dawnych ministrów a nominowania nowych. Wszystkie te „ciosy” spadają na wchodzące w grę osoby z goła nieoczekiwanie, a dymisye i nominacje następują bez porozumiewania się z pozostałymi czy przyszłymi członkami gabinetu. Tak daleko już zaszło, że „New York Times” nazywa te zmiany „tajemnicą Waszyngtonu”.

Ale zmiany te są celowe i znamienne. Odchodzą ludzie Hardinga, bo Coolidge pragnie mieć swój gabinet, by mógł własną uprawiać politykę. Coolidge słowem chce rozwinąć aktywność polityczną, której się wyrzekł w okresie swego zastępstwa po Hardingu. „Nowe” czasy „nowych” wymagają ludzi.

W takim to świetle przedstawia powyższe zmiany amerykański „World”. Dziennik nie jest zachwycony powołaniem Kellogga i nie prorokuje mu długiej działalności. „W miejsce dwóch mężów niezwyklej miary ustanowił Coolidge „dwóch mężów o dość przeciętnej wartości”. „World” ma tu na myśli Kellogga i Warrena.

Następcą Kellogga w Londynie, o którego powołaniu na sekretarza stanu pisaliśmy wczoraj, zostanie dotychczasowy ambasador amerykański w Berlinie Alanson Bigelow Houghton, który blisko trzy lata piastował stanowisko posła w Berlinie.

Przegląd prasy hebrajskiej

4-lecie palestyńskiej organizacji robotniczej — Robotnik żyd. w Palestynie a u nas —
O głosie Achad Haama. — Arabowie między sobą — Nastroje palestyńskie. —

Dążymy do pracy nie jako do środka zaspokojenia naszych żywotnych potrzeb, lecz jako rewolucji w naszym życiu. Chcemy być wielkim ruchem ludowym, który zajmuje się nie tylko codziennymi sprawami robotników, lecz kwestyą mas ludowych, niszczących swe siły we formach życia gólosowego, a pragnących zmienić je na życie pracy. Organizacja, obejmująca takie zadania różni się od zwykłej organizacji robotniczej. Ona nie może się zadowolić tem,

co istnieje dziś, lecz musi dążyć do celów większych i obejmujących szersze horyzonty.

Słowa powyższe wypowiedziane kiedyś przez twórcę palestyńskiego ruchu robotniczego A. D. Gordona, nasuwają się mimowoli, kiedy dowiadujemy się z prasy palestyńskiej o uroczystościach, urządzonych przez robotników żydowskich z okazji 4-lecia ogólnej organizacji robotniczej w Palestynie.

W czasie, gdy żyd. ruch robotniczy w gólosie jest rozproszkowany i marnuje siły na

DOM HANDLOWY

A. HAWELKA

KRAKÓW, RYNEK GŁ. L. 34

PAŁAC SPISKI poleca: DOM WŁASNY

Migdały, Rodzynki, Figi, Daktyle, Małaga suszona, Orzechy włoskie, tureckie, amerykańskie, Wanilia, Szafran, Świeże Jabłka tyrolskie, amerykańskie, Ananasy, Pomarańcze, Mandarynki, Morele, jabłka, brzoskwinie i śliwki suszone kalifornijskie. Wina węgierskie stołowe i mszalne, Wina austriackie, francuskie i hiszpańskie, Likieri, wódki, koniaki i rumy krajowe i francuskie. Oryginalny Porter angielski firmy BARCLAY & Co, Perkins, Londyn.

Wysyłka na prowincję odwrotnie HURT DETAIL

wewnętrzne tarcia i walki, ruch robotniczy w Palestynie dokonał skupienia wszystkich sił, znalazł jeden cel, wspólną platformę, na której zjednoczyły się wszystkie organizacje robotnicze. A celem tym było: życie w Palestynie na zasadach pracy. I kiedy przyglądamy się sposobom działania i pracy, dokonanej przez robotników palestyńskich, wtedy nasuwa się uwaga, że ruch robotniczy w Palestynie jest nie tylko ekonomicznie ważną, lecz także duchowo zdrową podstawą naszej pracy narodowej. Lecz oddajmy głos hebrajskim organom robotniczym w Palestynie. I tak „Hapoel haair” pisze z okazji czterolecia „Histadruth owdim”:

„Ruch nasz rozpoczął się małymi niejednokrotnie śmiesznymi próbami. Sami nie wierzyliśmy, że te małe próby przemieniają się jeszcze za naszych czasów w rzeczywiste fakta. Sądziliśmy, że przygotowujemy coś dla przyszłych pokoleń. My młodzi robotnicy mówiliśmy, że nasi synowie i wnuki, będą patrzeć na wyniki naszej pracy. Sądziliśmy drzewa, mówiąc: „synowie nasi będą spożywać owoce”. Lecz czyny posunęły sprawę naprzód. Są wśród nas szczęśliwi, którzy pamiętają początki naszej pracy; miejsce i dom, w którym spuściliśmy nasze marzenia. Potem usiłowaliśmy im nadać

Galerya przechrztów polskich.

322 (Przekład Ludwika Frenka.)

Skończyło się na tem, że cesarz nie przyjął przedstawicieli Żydów. Nawet „dystygowani” nie otrzymali żadnych praw — przeciwnie, wydawano coraz nowa rozporządzenia, ograniczające prawa Żydów. Wówczas większość „dystygowanych” doktorzy, bankierzy, przyjęła chrzest a pozostali „Niemcy”, prości, nieokrzesani ludzie, którzy nie mogli ochrzcić się choćby dlatego, że nie znali żadnego europejskiego języka — pozostali Żydami i starali się o otrzymanie przywilejów, przytem wykorzystywali stanowiska, jakie zajmowali wśród Żydów i „dobrodziejstwa”, jakie rzekomo im wyrządzali.

Tak również postępował Jakób Epstein, który wkrótce potem został jednym z naczelników kahału i wodził rej w kahałach i w instytucjach.

III.

Gdy „oficer wojska Polskiego” zyskał poważanie w sferach rządowych, zaczął występować przed władzami w obronę interesów ogółu żydowskiego. Żydzi korzystali z jego usług po pierwsze dlatego, że sądzili, iż jego starania odniosą skutek, po drugie zaś, ponieważ obawiali się, że gdy nie powierzą mu tej misji, to może on im bardzo zaszkodzić i zepsuć całą sprawę.

Widzimy więc, że gdy Berek Szmul wraz z Mojżeszem Fürstenbergem starali się w r. 1817 u rządu o zniesienie rozporządzenia o służbie wojskowej Żydów, zaproszono do udziału w tych staraniach i Jakóba Epsteina, chociaż sam Berek był przez namiestnika nadzwyczaj poważanym.

Starania te zostały uwieńczone pomyślnym skut-

kiem: Żydzi pozbyli się obowiązku służby wojskowej, ale zarazem też pozbyli się wielkich sum pieniężnych, które zniknęły w kieszeniach wysokich urzędników. Urzędnicy byli przeto bardzo zadowoleni z przedstawicieli Żydów, szczególnie zaś z Jakóba Epsteina, który w istocie starał się ich zadowolić.

Jak bardzo wysocy urzędnicy państwowi byli zadowoleni z Jakóba Epsteina, świadczy fakt następujący: w tym samym roku 1817 Rada Administracyjna Królestwa Polskiego wystarała się u cesarza o pozwolenie Jakóbowi Epsteinowi i jego synom na zamieszkiwanie i nabywanie nieruchomości we wszystkich miastach Królestwa Polskiego, gdyż „zasłużył się bardzo byłemu polskiemu wojsku”.

Jakób Epstein jednak tym się nie zadowolił. Dążył do pozyskania względów samego cesarza, by móc trząść „całym światem”, aby czynić co tylko dusza zapragnie, nie licząc się wcale z opinią publiczną.

Aby pozyskać względy cesarza, trzeba było być członkiem jakiejś publicznej instytucji, którą wedle wszelkiego prawdopodobieństwa, cesarz odwiedził podczas swego pobytu w Warszawie. Wówczas stojący na czele takiej instytucji byłoby przedstawieniem cesarzowi.

Taką instytucyę Żydzi warszawscy mieli tylko jedną: był to szpital żydowski.

I rzeczywiście zarządzający tym szpitalem Awigdor Grauman i Meir Herzzeles otrzymali od cesarza przywileje, na mocy których nie podlegali ograniczeniom istniejącym dla ludności żydowskiej „za pełną poświęcenia pracę dla dobra biednych, cierpiących ludzi”.

Ci zarządzający szpitalem byli wyznaczeni przez kahał. Kahał zaś powierzał to stanowisko tylko lu-

dziom pobożnym, dobroczynnym i posiadającym judaistyczne wykształcenie. Jakób Epstein nie miał kwalifikacji na to stanowisko i kahał nigdyby mu nie powierzył zarządu szpitalem. Znalaziono jednak środki na to, aby Epstein, bez mianowania kahału, zajął wyższe stanowisko niż zarządzający.

W roku 1821 rząd mianował Epsteina inspektorem szpitala żydowskiego.

Z biegiem czasu Jakób Epstein został prezesem Rady Szpitala Żydowskiego, czyli wszechwładnym panem w szpitalu.

Jak zarządzał on szpitalem można dowiedzieć się z następującej historyjki, opowiadanej przez starych Żydów warszawskich.

Pierwszy rabin warszawski, Zelman Lipszyc, zwiędzał raz pewnego szpital. Główny zarządzający szpitalem, Jakób Epstein, pokazał rabinowi podłogi w pokojach, zwrócił uwagę na ich czystość. Następnie zaprowadził gościa na podwórze — pokazał mu drzewa i kwiaty. Rabin obejrzał wszystko uważnie, wrócił do szpitala, doszedł do chorych i pytał się jak sa oni traktowani w szpitalu. Potem zwrócił się do Epsteina i powiedział mu:

— Panie Jakóbie! O panu można powiedzieć: „Błogosławiony litujący się nad ziemią” (ustęp z Psalmów: „Boruch mrachejm al haarec”). Ozdabiaś pan ziemię piqknem, czystemi podłogami, trawą i kwiatami. Ale gdyby pan modlił się i rozumiał modlitwy, to wiedziałby pan, że w modlitwie natychmiast po „Boruch mrachejm al haarec” mówimy: „Boruch mrachejm al habrijos”, co znaczy: „Błogosławiony litujący się nad stworzeniami”. Cóż z tego, że pan lituje się nad ziemią, kiedy nie lituje się pan nad stworzeniami, nad biednymi chorymi ludźmi, dla których jedynie istnieje ten szpital. Ciąg dalszy nastąpi.

kształt realny, aż wkońcu stały się trwałym dziełem.

Tak wzrastał żydowski ruch robotniczy i stał się z czasem głównym czynnikiem w odbudowie kraju.

A o pracy organizacji robotniczej w Palestynie w przeciągu ostatnich 4 lat czytamy, w tymże organie dumne słowa:

„Organizacja robotnicza dzieliła w przeciągu owego czasu główną część pracy syjonistycznej i odpowiedzialności za odbudowę kraju. W najcięższych czasach, w chwili upadku materialnego i duchowego stał robotnik palestyński, jak wierny żołnierz na straży i umacniał stanowiska żydowskie w kraju. Był to czas niezmiernych wysiłków; małymi środkami dokonano wielkiego dzieła na polu produkcji ekonomicznej, rolnictwa, pracy w mieście, a także na polu pracy kulturalnej. Duszą i ciałem odczuwał robotnik żydowski niejednokrotnie ciężar położenia. W atmosferze reemigracji i rozgorczyenia stwarzano ważne dzieła, otwierano nowe instytucje i zachowano wiarę w odbudowę dzieła, które robotnik żydowski w Palestynie buduje”.

Także radośnie odbijają te słowa od głosu np. Bundowców, lub nawet pravicowych Foale syjonistów w golusie!

Cicho i spokojnie przeszła historyczna uroczystość otwarcia Instytutu wiedzy żydowskiej na górze Cofim. Niejednokrotnie mniej szym sprawom poświęca nasza opinia publiczna więcej uwagi, niż temu niezawodnie wielkiemu zdarzeniu w naszych dziejach, o którym z dumą pisze „Haolam”, że może w przyszłości osądzi świat, iż był to wypadek dziejowy nie tylko dla żydostwa... Lecz pobród tej ciszy tem radośniej i donośniej rozbrzmiewają podane na łamach naszego piśmie słowa otuchy Achad-Haama, wypowiedziane z okazji otwarcia instytutu, a niezwykłe w ustach tego duchowego przywódcy współczesnego żydostwa. O słowach Achad-Haama pisze „Haolam”:

„Nasz wielki nauczyciel, nie zwykł entuzjazyzować się i witać radośnie dzieła, będące w zaczątkach. Lecz tym razem i jego ogarnęła radość, wiara i pewność i dał jej wyraz w tak pięknych i silnych słowach. Zaprawdę wielki wypadek zaszedł w naszym życiu. Dzień otwarcia Instytutu jest nie mniej ważnym dniem w naszych dziejach, niż dzień uchwały w San Remo i powiedzielibyśmy znacznie większym i ważniejszym, gdybyśmy wiedzieli, że zachodzi między nimi stosunek przyczynowy. Gdyby Żydzi na całym świecie wiedzieli, czem będzie dla nas dzień ten w przyszłości, byłiby oznaczyli go jako dzień narodowego święta, radując się z wielkiego wyzwolenia narodowego ducha”.

Trzy stronnictwa arabskie: nacjonalisci, związek muzułmańsko-chrześcijański i partya fellachów, starają się od dłuższego czasu o zjednoczenie i zwołanie kongresu, któryby obejmował wszystkie partje arabskie. Jak dotąd bezskutecznie. Szczególnie liczna obecnie partya fellachów przeciwstawia się temu zjednoczeniu, oświadczając, że pragnie spokojnego rozwoju kraju. Polityka innych partji arabskich jest sprzeczna z tym dążeniem fellachów. Znamienny jest przytem list, jaki partya fellachów przesłała na konferencję w Niblus, która miała dokonać zjednoczenia. List ten brzmi m. in.:

Życzymy sobie zjednoczenia całej ludności palestyńskiej, celem poprawy położenia fellachów, lecz nie chcemy wykluczyć żadnej części ludności i nie pragniemy niepokoju, które nie przynoszą na rodowi żadnej korzyści. Pragniemy pracować z Żydami i Zarządem palestyńskim ręką w rękę. Aby polepszyć sytuację fellachów trzeba nam kapitałów i fabryk, a te w czasie walki i sporów nie powstaną w Palestynie.

Jak bardzo wzmożniły się nadzieje w pra-

Bl. p.

Helena z Gumpłowiczów Frommerowa

żona właściciela księgarni

zmarła po krótkich cierpieniach we środę dnia 14-go stycznia 1925 b. r.

Pogrzeb odbędzie się dnia 16 stycznia 1925 o godz. 11 przedpołudniem z domu przedpogrzebowego izraelskiego cmentarza, na który zaprasza Krewnych i Znajomych

Rodzina.

cy odbudowawczej jiszuwu palestyńskiego świadczy głos „Kuntresu” organu partji robotniczej „Achduth Haowodah”. M. Kolar pisze:

„Nie było jeszcze czasu o tak wielkich możliwościach, czasu w którym tak zakorzeniliśmy się w ziemię, okresu stworzenia możliwości bytu i stałej emigracji, rozwoju rolnictwa i przemysłu, horyzontów rozkwitu innych gałęzi życia — jak epoka obecna.

Nie było jeszcze epoki, jak czas od pierwszych dni trzeciej aliji, czas wiary i pewności we własne siły.

A dalej:

Jeśli byliśmy zmuszeni zrezygnować w bieżącym roku ze stworzenia nowych punktów kolonizacyjnych, to naszą pociechą, pociechą całego żydostwa w Palestynie i poza Palestyną jest ufność, że w przyszłym roku przystąpimy z nowymi siłami, by stworzyć i wybudować cały szereg nowych żydowskich osiedli:

Z SALI SĄDOWEJ.

O strejk kolejowy w Szczakowej

Wczoraj rozpoczęła się w krakowskim sądzie okręgowym karnym rozprawa przeciw 10 kolejarzom ze Szczakowej, oskarżonym o zbrodnię niebezpiecznych pogrodek, wymuszenia i nakłaniania do czynów karygodnych. Oskarżenie powstało na tle strejku z listopada 1923 r.

Akt oskarżenia zarzuca kolejarzom, że użyli w dn. 7 listopada 1923 r. niebezpiecznych pogrodek wobec posterunkowych policji, aby w ten sposób wymusić na nich porzucenie obowiązków służbowych, tj. zaniechanie dostawienia strejkujących kolejarzy do pracy; nadto zarzuca im akt oskarżenia, że na naczelniku stacyi chcieli wymusić nieprzyjnowanie do służby łamistrejkw, oraz że 7 listopada zachwalali strejk.

Wszyscy oskarżeni wypierają się winy i podają że strejk był już zlikwidowany w dniu 6 listopada, więc nie mieli potrzeby używać żadnych pogrodek przeciw policji, przeciwnie 7 listopada na wielkim zgromadzeniu uchwalili przystąpić natychmiast do pracy i wezwali kolejarzy w okolicy mieszkających do powrotu do pracy.

Co do zarzutu, jakoby pochwalali strejk, to tłumaczą się, że tak ustawy austriackie, jak i konstytucja polska przyznaje pracownikom prawo strejku, więc zachęcanie do niego nie jest pochwalaniem czynu zakazanego.

Rozprawie przewodniczy s. o. Podobiński, wotują sędziowie Ursel i Jaworski, oskarża prok. Gniwosz; bronią adw. dr Hesi, adw. dr Klimecki i pos. dr Marek. Wczoraj rozpoczęło się przesłuchiwanie świadków, których zezwano ponad 30.

Czy Prezydentowi Rzp. przysługuje prawo abolicyi

Interesującym ze względów zadaniowych wypadkiem zajmował się onegdaj Sąd karny w Krakowie. W nocy z 11 na 12 czerwca 1914 roku przyszło w Kaszowie do zwady i bitki pomiędzy kilku osobnikami. W toku tej bitki mieli Józef Owca i spółnicy wszyscy uzbrojeni w kije pobić w głowę Kazimierza Hajdugi, który ugodzony wpadł do rowu i nie odzyskawszy już przytomności zmarł. Było to wszystko jeszcze przed wojną a wdrożone śledztwo wskazywało na Owcę, Buczka, Parę i Poprawę jako winnych śmierci śp. Hajdugi.

Dopiero w lipcu 1924 po 10 latach otrzymali obwinieni akt oskarżenia na skutek którego odbyła się onegdaj przed Trybunałem Sądu karnego a pod przewodnictwem s. s. o. Dra Kaczmareckiego rozprawa.

Przed rozpoczęciem tejże obroncy Pary i Poprawę Dr. Feldblum zażądał przerwania rozprawy i odstąpienia aktów Ministerstwu Sprawiedliwości dla skierowania jej do Prezydenta Rzeczypospolitej, celem zastosowania abolicyi, przyczem powoływał się na to, że setki spraw tego rodzaju umorzono. Na skutek tego wniosku, który gorąco poparli obrońca Józefa Owcy, Dr. Rolanowski i obrońca Jana Buczka Dr. Bader, a przeciw któremu oświadczył się Prokurator Dr. Stawarski, rozwinęła się długa polemika na temat czy Prezydentowi Rzeczypospolitej obecnie wobec uchwalenia Konstytucji przysługuje prawo abolicyi. Obrona stała na stanowisku, że prawo to nie ulega najmniejszej wątpliwości, Trybunał, był zdania, że Prezydent Rzeczypospolitej w myśl przepisów konstytucji ma tylko prawo darowania kary a nie także nmarzania postępowania.

Wobec tego przystąpił Sąd do postępowania dowodowego i po przeprowadzeniu rozprawy wydał wyrok uwalniający Hipolita Parę i Klemensa Poprawę od winy i kary dla braku oczywistych dowodów winy, a zasądzający Józefa Owcę na 4 miesiące więzienia obniżone wskutek amnestyi na 2 miesiące, zaś Jana Buczka na 3 miesiące więzienia, które z mocy amnestyi w zupełności mu darowano.

Znowu nadwiślańska tajemnica

Ostatnio mnożą się coraz gęściej wypadki zamachów na cześć niewieścią, względnie występów, natury seksualnej. Są to niewątpliwie jeszcze ciągle objawy powojennego zdziwienia.

W dniu wczorajszym w krakowskim sądzie okręgowym karzym pod przewodnictwem sso. dra Frączkiewicza toczyła się przeciw S. R. rozprawa o zgwałcenie. Poszkodowaną była panna służąca, która w niedzielę z narzeczonym swym odbywała spacer nad Wisłą. I tu miała się stać katastrofa. Sąd po przesłuchaniu poszkodowanej, posterunkowego policji, oraz świadka odwodowego, uwolnił oskarżonego od zarzuconej mu zbrodni, a zasądził go jedynie za przekroczenie z par. 516 uk. tj. za publiczne zgorzsenie powodujące zachowanie się, na jeden miesiąc aresztu. Bronił adw. dr Seweryn Gottlieb.

Z kraju.

PONOWNA SUPERREWIZYA POBOROWYCH. P. minister spraw wojskowych wydał zarządzenie poddania ponownym oględzinom lekarskim w P. K. U. tych poborowych, którzy uprzednio zostali ze względu na stan zdrowia zwolnieni od służby wojskowej.

SAMOBÓJSTWO 18 LETNIEJ UCZENNICY ZROZPACZONEJ ZŁYM STOPNIEM W SZKOLE. Onegdaj o 8-jej wieczór rozegrała się w skromnym mieszkaniu przy ul. Hożej 7, w Warszawie niezwykła tragedia. 13-letnia córka kupca, jedynaczka, targnęła się na życie przez otrucie się esencją octową. Sąsiedzi opowiadają, że młodziutka desperatka miała poważne powody rozpacz.

Matka jej od kilku miesięcy nie opuszcza łóżka, w szkole waliły się na nią same nieszczęścia. Ostatnio czuła się pokrzywdzoną złą notą wychowawczyni i to podziało tak, że dziewczyna zażyła wielką dawkę trucizny.

KTO PUSZCZA W OBIEG FALSZYWE PIENIĄDZE? Falszywe 50- i 20-groszówki, które pojawiły się we Lwowie — na szczęście — w niewielkiej ilości, pochodziły, jak wykazały doniesienia, z Oleszyc, w powiecie tłumackim. 21-letni Nikola Bojczuk urządził „mennicę” w chatce swojej i produkował w prymitywny sposób fałszyfikaty z ołowiu z domieszką aluminium. Następnie puszczał je w obieg osobiście na jarmarku w Tlumaczu. Bojczuk aresztowano i odstawiono do sądu powiatowego w Tlumaczu.

Zydostwo Polskie winno wziąć czynny udział w odbudowie ogniska narodowego i powiększyć fundusze „KEREN HAJESOD”.

Posel Dr. Emil Sommerstein.

Nowa ustawa bankowa, jej wady i krytyka

Znaczenie ustawy dla życia gospodarczego społeczeństwa

(Uwagi ogólne).

Poza ustawą z 23 marca 1920 r. o nadzorze nad przedsiębiorstwami bankowymi i kantorami wymiany Nr. 30 Dz. U. Rz. P. poz. 175 nie było dotychczas ustawy bankowej je dnołitej na całym terenie Państwa Polskiego.

Lukę tę stara się wypełnić ogłoszone w Nr. 114 Dz. U. Rz. P. pod poz. 1018 rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej o warunkach wykonywania czynności bankowych i nadzorze nad temi czynnościami wydane na zasadzie art. 1. lit. E, p. 2, i art. 2. ustawy z dnia 31 lipca 1924 o naprawie Skarbu Państwa i poprawie gospodarstwa społecznego znanej pod nazwą ustawy o tzw. pełnomocnictwach.

Powołane rozporządzenie, mające obecnie już pełny walor i sankcję ustawy, nosi na sobie niezatarte piętno ustawodawstwa Rządu p. Grabskiego i będzie kiedyś obok setki innych rozporządzeń z doby pełnomocnictw do wodom i wyrazem

chaosu ustawodawczego.

wywołanego legislaturą Prezydium Rady Ministrów i Ministerstwa Skarbu, a raczej legislaturą jednego człowieka.

Wykazanie poszczególnych braków ustawy zastrzega się do szczegółowego omówienia postanowień, zaznaczyć należy już w tem miejscu, że dziwnie mięsza wydanie przepisów o bankach akcyjnych przed wydaniem ustawy o prawie akcyjnym. Jest to dalszy ciąg systemu ustawodawstwa prowizorycznego. Łatania kodyfikacji na raty, który spowolował i powoduje gmatwaninę i niepewność naszych stosunków prawnych i gospodarczych.

Z ustawy przebija wyraźnie intencja M. K. M. M. postawienia na pierwszym planie spółdzielni kredytowych, a w odniesieniu do innych rodzajów instytucji kredytowych ten dencja faworyzowania banków państwowych (co jest pod pewnym względem zrozumiałe) i uprzywilejowania wielkich instytucji bankowych.

W ustawie powtarza się stały błąd dotychczasowego ustawodawstwa, a zwłaszcza rządowego, tj.

brak jednolitej terminologii.

I tak pomieszano ze sobą „czynności ban-

I.

kowe” a „bankierskie”; „banki” a „przedsiębiorstwa bankierskie”, a nawet znajdują się w ustawie sprzeczności i wypadki antynomii.

Po tych ogólnych uwagach przechodzę do szczegółów, uważając, że wiązanka informacyj ze względu na doniosłe zadanie banków i ich wpływ na rozwój życia gospodarczego i ich kontakt z różnymi warstwami ludności zainteresuje nie tylko czynniki bankowe, ale i ogół społeczeństwa.

Brak definicji czynności bankowych.

Ustawa wypowiada w § 1 zasadę, że wszystkie przedsiębiorstwa handlowe, których główny przedmiot polega na wykonywaniu czynności bankierskich uważać należy, jako banki.

Ustawa nie podaje definicji czynności bankierskich, tak, iż decydują w tym kierunku przepisy dzielnicowych kodeksów handlowych, względnie w ich braku normy, ustalone w teorii ekonomii i w praktyce.

Ustawa odróżnia jedynie w § 18 zwykłe czynności bankierskie do których wykonywanie wystarcza posiadanie koncesji bankowej i nadzwyczajne czynności bankierskie, jak wydawanie książeczek wkładkowych na okaziciela i asygnat kasowych, czynności emisyjne i czynności zakładów zastawniczych.

Jakie przedsiębiorstwa bankowe zna ustawa

Przedsiębiorstwa bankierskie, czyli banki w rozumieniu § 1 (jak wyżej podano) dzieli ustawa na pięć głównych kategorii, a to:

- 1) przedsiębiorstwo, do których nie odnoszą się wogóle przepisy nowej ustawy z wyjątkiem § 88, 95, traktujących o prawie nadzoru ministra Skarbu.
- 2) banki akcyjne i komandytowo-akcyjne,
- 3) banki hipoteczne.
- 4) przedsiębiorstwa bankierskie, należące do osób fizycznych, jawnych albo komandytowych spółek handlowych,
- 5) przedsiębiorstwa należące do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 6) spółdzielnie kredytowe.

Banki uprzywilejowane.

Rozporządzenie nie odnosi się do banków państwowych, kas oszczędności zarówno samorządowych, jak i rządzących się własnymi statutami, ani do Tow. kredyt. Ziemijskich w Warszawie, Lwowie i Poznaniu do Towarzy-

szony został na kartkach tej książki program dobra i prawdy. Ogłoszony został protest przeciwko rozwieleniu się zła w Polsce (np. bicie więźniów) i ten protest będzie miał dla świata większą siłę oczyszczającą, aniżeli wszystkie sprostowania i zaprzeczenia urzędowe, razem wzięte.

Nie zamierzam pisać recenzji literackiej. Napisać tylko chcę, że wierzyłem, iż wielkie duchy Polski ogniem idei spalą i spopiela ten „nagromadzony, cuchnący nawóz i pokonaj twardą, przerośniętą caliznę”.

Czasu niewoli Stefan Żeromski rozszarpywał rany polskie, aby nie zablizniły się błoną podłości”. Dziś dostrzega rany nowe, straszliwsze, a jakby od tamtych pochodne. Lecz kładzie na nie ostrożnie dłoń kojącą, jak do bry lekarz, co łagodzi cierpienia przez samo jeno dotknięcie. Szeptem słowa pełne wzniosłej nadziei: „Wypracujemy wszystko, zbudujemy dom wspólny. Ale musimy zacząć od przyciesi... Wszystko będzie! Wyna grodzimy krzywdy, zapogodzimy się, podźwigniemy”...

Przed oczyma ma całość spraw polskich i całość dzisiejszego życia młodej państwowości polskiej.

I przed oczyma ma także „to wstrętne

stwa kredytowego Przemysłu Polskiego w Warszawie, ani w końcu do miejskich towarzystw kredytowych.

O ile w znacznej mierze decydowały względy rzeczowe, uzasadnione specyficzną organizacją wymienionych instytucji, odegrało mimoto wybitną rolę uprzywilejowanie Kongresówki, o ile chodzi np. o Towarzystwo kredytowe Przemysłu Polskiego w Warszawie albo Towarzystwo kredytowe miejskie, istniejące na terenie b. Kongresówki.

Kiedy można uzyskać koncesję?

Do założenia przedsiębiorstwa bankierskiego potrzebna jest koncesja, której udziela Ministerstwo Skarbu wedle swobodnego uznania po zasięgnięciu opinii organizacji gospodarczych o osobach założycieli i o celowości przedsiębiorstwa.

Przepis ten jest niejasny, gdyż nie określa ściśle organizacji opiniodawczych, tak, iż zdarzyć się może, iż o nadaniu koncesji decydować będą nie tylko właściwe organizacje, tj. związek banków i Izba handlowa, lecz np. organizacja „Rozwoju”.

Koncesja nie może być w myśl art. 8. udzieloną spółce z ograniczoną odpowiedzialnością, ale w tym kierunku jest sprzeczność w samej ustawie, gdyż art. 27 odnosi postanowienia o wydaniu książeczek wkładkowych i do banków należących do spółek z ograniczoną odpowiedzialnością.

Argumentem przeciw udzieleniu koncesji również spółkom z ograniczoną odpowiedzialnością było zdaje się smutne doświadczenie okresu powojennego, ale nie była temu winna forma prawna, lecz psychoza gospodarstwa powojennego.

Wszak i banki akcyjne wojenne i powojenne i szereg spółdzielni nie zapisał się chlubnie na kartach gospodarstwa społecznego.

Warunkiem uzyskania koncesji jest wykazanie pewnego ustawa w najmniejszej wysokości przepisanej kapitału zakładowego.

Kapitał ten w odniesieniu do banków akcyjnych i komandytowo-akcyjnych w Warszawie wynosi 2.500.000 zł we Lwowie, Poznaniu, Krakowie, Łodzi i Katowicach 1.500.000 zł w innych miejscowościach 1.000.000 zł.

Banki hipoteczne muszą wykazać bez względu na miejscowość kapitał 5.000.000 złotych.

Banki nie akcyjne, a więc należące bądź do spółek handlowych (jawnych) lub komandytowych) bądź do osób fizycznych wykazać muszą, celem uzyskania koncesji odpowied-

Nowa powieść Stefana Żeromskiego

Pojawiła się nowa powieść Stefana Żeromskiego. Jej tytuł: „Przedwiośnie”. Będzie o na nową księgą w ewangelich polskości. Każdy okres dziejów ludzkich ulega wyrokom sądów, co są, jakby przesłańcem sądu ostatecznego. Przed sądem dziejowym przeważa nieraz i pyłek drobny. Na szale wagi dziejów rzucona będzie ta książka duszy najtkliwszej i rozumu sprawiedliwego i przeważy sto sy codziennych podłości i zła. Zaś siłą idei najgłębszej, kategoriycznym dogmatem czynienia dobra i sprawiedliwości, zniewoli tyśiące dusz polskich. Porazi podłość w samym jej sercu; wydobędzie sentyment szlachetności z najgłębszych kryjówek. Będzie jak trąbka bojowa, co skupia rozprószonych i prowadzi ich razem. W ciemnym ukryciu tkwiła bowiem dotychczas najczystsza, najszlachetniejsza myśl polska. Zło rozhułalo się na drogach naszego życia i narzuciło swoje panowanie. Zdawało się, że nikt nie zdobędzie się na odwagę, by stanąć przeciwko temu rozwieleniu się zła, że ulegną mu wszyscy, że przystosują płuca swoje do oddechania trucizną i nienawiścią. Lecz oto ogło-

widowisko, które na tle wiecznie nieśmiertelnego piękna wiosny ludzie rozpostarli: miasteczko polsko-żydowskie”, tonące w brudzie i błocie. Ten to widok wita wędrowca wkraczającego w bramy Polski. A później dzielnice żydowskie Warszawy! ach! tak ciężkim i smutnym jest życie ludzi w tych dzielnicach zamieszkałych, jak powietrze, którym oddychają i domy, w których mieszkają”. Nicopisana jest melancholia tych dziedzińców, głuchy jest smutek okien, wiecznie patrzących w smrodliwe i obmierzłe zaułki, w odarte i pozaciekane mury, w sienie i piwnice wyziewające zgniliznę. Bawią się tam, w tych zakazanych klatkach tłumy dzieci żydowskich, brudne, schorowane, mizerne, wybladłe; zzieleniałe.” Na widok tych dzieci Cezary Baryka płakał w głębi siebie wspominając złote, istic anielskie dzieciństwo swoje... W dzielnicach tej „włóczyły się w tłumie typy nieopisane, niezbrane nigdzie na kuli ziemskiej, w fachmanach, — łazili na wpół nadzy przekupnie, a na w pół nadzy żebracy, w tej rzece ludzkiej stali na uboczu i pochylali się monotonnym gestem, jak badyłe bezsilne na polu, zaklinając o ditek w imię Boga”. Czem żyją ci ludzie? „Niepodobna zrozumieć, co to są za ludzie.

ni kapitał a co najmniej 10 procent kapitału przepisane dla banków akcyjnych.

Poza tem banki nie-akcyjne złożyć muszą kaucyę we wysokości 10 proc. kapitału zakładowego, na zabezpieczenie roszczeń z prowadzenia banku wyniknąć mogących.

O ile w myśl art. 14, banki bądź akcyjne, bądź nieakcyjne ograniczą się tylko do pewnych czynności bankierskich mogą otrzymać koncesyę za wykazaniem odpowiedniego kapitału, którego wysokość oznaczy Minister skarbu.

Wszelka zmiana statutu spółki, zajmują-

cej się czynnościami bankierskimi, jak również otwarcie oddziału lub przeniesienie siedziby zależy od zezwolenia Ministerstwa skarbu, a to od jego swobodnego uznania.

Także przedsiębiorstwa, nie trudniące się zawodowo czynnościami bankierskimi o ile chcą je wykonywać w związku z głównym przedmiotem swego przedsiębiorstwa handlowego, jako czynności uboczne, uzyskać muszą zezwolenie Ministerstwa Skarbu.

Powołane przepisy o nadaniu koncesyi wykazują poważne wady i luki. (D. c. n.)

O dołę sierót żydowskich

Odezwa do społeczeństwa żydowskiego

Związek Towarzystw Opieki nad sierotami żydowskimi Rzeczypospolitej Polskiej wydał odezwę, w której m. in. czytamy:

Z pośród wielu bolączek powojennych jedną z najdotkliwszych jest niewątpliwie sprawa opieki nad sierotami. Szerszy ogół społeczeństwa żydowskiego nie jest poinformowany o istnieniu w Polsce dziesiątek tysięcy sierót żydowskich, ofiar wojny i pogromów, gdyż dzięki ofiarności naszych braci amerykańskich liczne te rzesze bezdomnych sierót utrzymywane były do niedawna przez Wydział Opieki nad Sierotami przy JDC.

Instytucja ta utworzyła we wszystkich miastach objętych jej działalnością lokalne komitety nad sierotami; bezdomne sieroty z największej zrujnowanych miasteczek i wsi przeniesione zostały do miast większych i umieszczone w nowoutworzonych zakładach, schroniskach i u osób prywatnych oraz zapatrzone w całkowite utrzymanie, odzież, naukę ogólną i zawodową.

W czerwcu ub. r. JDC zmuszone było humanitarną swą działalność w Polsce zlikwidować. Wspomniane wyżej komitety stanęły przed koniecznością utworzenia organizacji, która by wielką akcyę opieki nad sierotami dalej prowadzić mogła. Po wielkich wysiłkach myśl utworzenia takiej organizacji została w dn. 1-ym kwietnia 1924 r. urzeczywistniona.

Nowopowstały „Związek Towarzystw nad Sierotami Żydowskimi w Rzeczypospolitej Polskiej” postawił sobie zadanie skoordynowania akcji opieki nad sierotami na terenie całego państwa i zajął się sierotami pozostawionymi przez JDC jak również temi, nad którymi opieka JDC się nie rozciągała.

Poniższych kilka liczb zilustrują pobieżnie szeroki zakres działalności Związku.

Zarejestrowanych sierót jest 37.778,

Z tej liczby Związek utrzymuje całkowicie

15.000, z których 4.500 sierót umieszczone są w 93 zakładach, reszta u osób prywatnych. Około 14.000 sierót uczęszcza do szkół żydowskich wszystkich istniejących typów; 3.187 sierót otrzymuje pozatem wykształcenie nie zawodowe.

Na tem miejscu podkreślić należy, że opieka nad sierotami jest jednym z najtrudniejszych zadań, gdyż obejmuje prawie wszystkie gałęzie opieki społecznej; sierota otrzymać musi: mieszkanie, żywność, odzież, pomoc lekarską, naukę ogólną i fachową. Musi być wogóle przygotowany na pożytecznego członka społeczeństwa i usamodzielniony.

Fundusze pozostawione przez JDC już się wyczerpały, obowiązki zaś Związku w stosunku do sierót z dnia na dzień wzrastają. Związek wprowadzić przedsięwzięł środki celem otrzymania subwencji dla swej pracy od Rządu i Instytucji Komunalnych, jest to jednakże sprawa przyszłości.

W chwili obecnej cały obowiązek utrzymania sierót spada w zupełności na barki społeczeństwa żydowskiego.

Wielki i święty obowiązek ratowania sierót zajmuje u wszystkich narodów pierwsze miejsce w szeregu zadań opieki społecznej.

Nie wolno i nam, Żydom Polskim, dopuścić do zaniku tej wielkiej akcji, w której za interesowany jest cały ogół żydowski!

Nie wolno nam dopuścić do tego, by 93 Zakłady sieroce zostały zlikwidowane!

Nie wolno nam dopuścić do tego, aby sieroty umieszczone przez Związek u osób prywatnych pozostawione były własnemu losowi!

Nie wolno nam dopuścić do tego, by sieroty uczące się fachu musiały naukę przerwać!

Aby dać możność społeczeństwu Żydowskiemu przyjścia z doraźną pomocą sierotom w obecnej krytycznej dla naszej akcji chwili

stały podstawy ich bytu i szczęścia, tak samo jak dziś w oczach naszych w gruz rozwało no dorobki całych pokoleń. A kiedy gnani i prześladowani, zdołali wreszcie zacerpnąć nieco wolnego tchu, już nowe walały się na nich klęski. Wyrzynał ich kozacki nóż i ścinał szwedzki miecz, Gniotła i poniewierała zbrodnicza w przywódcach, bezwiedna w tłumach nawałnica rosyjska przez 150 lat niebytu państwowego Polski. Tak to powstawały te miasteczka i tak wyrosło ghetto Warszawy — zbory nędzy, co w pospólnem, ślepem skupieniu szukała ulgi. Dziś wiemy przecież z doświadczenia, jak wykolejąją się gromady ludzkie na wędrowce po ugorach niedoli.

Więc „jakaż reforma społeczna mogłaby tych ludzi podnieść na wyższy stopień społeczny”? „Co możnaby dla tych ludzi zrobić, ażeby ich zrównać z innymi ludźmi w prawach, w posiadaniu dóbr tego świata, w pracy, obyczajach, sposobie życia?” I krzykiem znicięciwienia wyrzyna się z kart tej książki pytanie: „jak zamierzacie ulepszyć życie Żydów, stłoczonych w ghettach?”! Postawio na jest zatem kwestya żydowska w Polsce (na równi z kwestyą ruską i litewską), jako kwestya państwowa. Głos sumienia, szept serca podsuwa myśl — program: „może, może czynnikiem procesu odrodzenia wszystkich ludzi w tem społeczeństwie, na terenie,

li, Związek Towarzystw Opieki nad Sierotami urzędza w czasie do 31 stycznia 1925 r. Wielką akcyę, p. n. „TYDZIEN-SIEROTY”

Na doraźnej pomocy nie zakończy się jednak obowiązek społeczeństwa żydowskiego wobec sieroty. Jedynie stały kontakt społeczeństwa żydowskiego ze Związkiem umożliwi mu spełnianie tego obowiązku w całej jego rozciągłości.

Opieka nad Sierotami jest sprawą całego narodu. Święty ten obowiązek ciąży na każdym członku społeczeństwa żydowskiego bez względu na przekonania polityczne.

Wzywamy więc wszystkich bez wyjątku do pomocy i współpracy w naszej akcji.

Dziesiątki tysięcy sierót oczekuje Waszej pomocy!

Nie wolno nikomu pomocy tej odmówić!

Prezes Senator R. Szeroszewski,

Wice-Prezes Poseł Dr. Sz. Feldman,

Generalny Sekretarz M. Sznerson,

Członkowie Egzekutywy: Posłanka Melzerowa.

Senator J. Bodek,

Poseł H. Rozmaryn,

Poseł A. Lewinson.

E. Gumener

L. Neustadt.

Za Związek Towarzystw Opieki nad sierotami dla Zachodniej Małopolski: Dr. Józef Steinberg, R. Zimmermannowa.

Konferencya „Mizrachi” w krajach Europy Środk.

Praga. (ZAT.) W Preszburgu odbyła się niedawno konferencya organizacji „Mizrachi” krajów środkowej Europy. Obecnych było 62 delegatów z Austrii, Czechosłowacji, Węgier, Rumunii i Jugosławii. Przewodniczył członek syonistycznego Komitetu Wykonawczego p. Filip Mayer, kierownik banku „Hamizrachji” w Jerozolimie. Nadeszły depesze powitalne od Egzekutywy syonistycznej w Londynie, Centrali „Mizrachi” w Jerozolimie, wielu organizacji „Mizrachi” w różnych krajach Europy i Ameryki.

Na konferencyi przyjęto m. in. rezolucyę, domagającą się od Centrali „Mizrachi”, aby na najbliższym kongresie syonistycznym postawiła na porządku obrad kwestyę przyjęcia „Agudath Israel” do „Jewish Agency” pod warunkiem, iż 50 proc. miejsc w „Jewish Agency” przypadnie Organizacji Syonistycznej.

„Berl. Tagblatt” zgłasza się po wywiad do prof. Weizmana

Berlin. (Tel. wł.) „Berliner Tagblatt” ogłasza obszerny wywiad z prof. Weizmanem o pracy Organizacji syonistycznej w Palestynie.

Charakterystycznym jest, że tak jak organ asymilantów austriackich „Neue Freie Presse” tak też „Berliner Tageblatt” organ asymilatorów niemieckich zmienia swe dotychczasowe stanowisko wobec sprawy palestyńskiej.

Kupcy? Handlarze? Pośrednicy? Zbieracze? Nie mógł się przejąć uszanowaniem dla ich ubóstwa, ani zrozumieć sensu ich zatrudnienia. Szukając wielkich zysków, spadli widocznie z etatu i teraz oto szukają zysku wprost znikomego nie przestając marzyć o wielkim... W sklepikach norach i jamach, czychają na wielki zarobek, nic literalnie nie robiąc... Jesteśmy u samego sedna żydowskiej kwestyi społecznej w Golusie.

Żeromski, przyrodzonym swoim instynktem, zmysłem cierpienia, odnajduje i odgaduje cierpienia bliźniego. Któreż cierpienie jest większe od cierpienia bliźniego. Któreż cierpienie jest większe od cierpienia tych ludzi? Może nie zna Żeromski dobrze ich życia wewnętrznego, może obcą mu jest ich dusza, może nie wie jeszcze, pochłonięty sprawami swojego narodu, o nowem, wielkiem zdarzeniu i dziele żydowskim, które pozwoli najędźniejszemu z tych dzieci wyrosnąć w słońcu nowej ziemi obiecanej, a temu nadmiarowi nędzarzy — łachmaniarzy powrócić do odradzającej pracy na roli..

Lecz znać musi splot przyczyn, co się na ten obraz nędzy ludzkiej złożyły. Wszak wie, że przynął tych ludzi wicher nieszczęść z innych, dalekich krajów. Że kiedy przybyli tu, już byli wykolejeni, pobici i rozbrojeni przez los bezlitosny; że zburzone zo-

który zajmuje to młode państwo, będzie właśnie odrodzona i odradzająca się Polska... A głosem rozsądku, podchwytując ten szepot, rozwija myśl nowej racyi stanu: „mądre urządzenie istotnego życia na zasadach najmądrzejszego współzycia”. Takie urządzenie, chcą przygotowywać jasne duchy Polski, żyjące w tej książce Żerowskiego.

A jeżeli tak, jeżeli urządzić się mamy „na zasadach najmądrzejszego współzycia”, jeżeli kwestya żydowska jest immanentną kwestyą społeczną Polski, jeżeli przez państwo polskie ma być rozwiązane, to rozwiązanie jej nastąpić może tylko na zasadach sprawiedliwości i ludzkości dobra i postępu, ale nie przez gwałt, nie pałką i nie bojkotem, nie przez niszczącą walkę ekonomiczną i politykę eksterminacyjną!

Zmniejszenie zła było zawsze nauką ewangelii Żerowskiego. A zło? „Zło niewątpliwie jest tylko jedno: krzywda bliźniego”. „Człowiek — jes to rzecz święta, której krzywdzić nikomu nie wolno”. „Granica krzywdy, leży w sumieniu, w sercu ludzkim”.

Do serc i sumień niech przemówi ta książka.*)

Dr Ludwik Oberlaender.

*) W jednym z najbliższych numerów zamieścimy literacko-artystyczną ocenę tej książki p. D. Kaniera.

NADESLANE.

Za rubrykę tę redakcyja nie odpowiada.

Zakład lekarsko-dentystyczny
Dr. R. Bielerowej
 dział techn.
M. LAKSBERGERA
 został przeniesiony

Rynek 15, Podgórze.

Oświadczenie

Oświadczamy, że niesłusznie i bezzasadnie wyraziliśmy się o firmie prot. Leserkiewicz i Sku, perfumerya w Krakowie, plac Szczyński 2, jakoby firma ta zawiesiła wypłaty. Za to firmę tę względnie jej właścicieli serdecznie przepraszamy i choćby w częściowem wynagrodzeniu krzywdy firmie tej wyrządzonej, składamy równocześnie na rzecz Pogotowia Ratunkowego w Krakowie 100 zł.

Kraków, dnia 14 stycznia 1925.

Józef Głogowiecki m. p.
 perfumerya, Rynek A-B L. 43.
Gustaw Talarek m. p.

Polska fabryka farb i lakierów
Edward Lutz

Ska z ogr. por.

Kraków, XXII. Kalwaryjska 66.

Fabryki: Kraków, Wiedeń, Paryż, Kassel, Budapeszt, Praga.

Wszelkie farby olejne, lakiery i emalie w najlepszym gatunku. 2404

Samodzielna buchalterka
 i korespondentka poszukiwana.

Zgłoszenia między godziną 12—1 popołud
Maurycy Ritterman, Stradom 11 w podw.

Nr. 6 „**Nowe Życie**” Nr. 6
 pod red. Dra M. BAŁABANA.

opuścił prasę i jest do nabycia we wszystkich księgarniach. Cena 1 zł 4, z przesyłką 5 zł. Ta książka zakańcza tom drugi. Oprawa ozdobna do tego lub drugiego tomu po 3'50 zł. Adres adm. M. J. Freid, Warszawa, Rymska 16, Skrz. pocz. 371.

PEREC HIRSZBEIN.

Sny wędrowca

Toczy się prąd wodny z urwistej góry — skrós chmur znaczy się jego spad.

Czy zna ktoś jego dążenie, pojmujeże ktoś jego wolę?

Rwie on i bełkoce, szumi i miota się w swym biegu.

Zali igraszka jest jego oddźwięk wodny, a może cierpieniem jego przeznaczenie?

A drożyna jego wiedzie ku głębokiemu jarowi; spad jego dąży ku czarnej bezdni.

I słońce wysyła doń swe promienie, by się tam skąpały — łamie je prąd w swoich objęciach, a powrotna ich droga ku słońcu stracona.

Widziałem morze w swem odpoczynku; widziałem je w rozjuszonym orkanie; widziałem morze sponiewierane i sponiewierane; a gdy pierś jego rozszarpie się w kawały z nadmiaru cierpień — czuję również jego ból.

Atoliż czem jest ból, który nas obydwójce dręczy? Czemże jest przytłaczający sen, który nam obydwu serca trapi? Czemże gorzkie uczucie, które pozbawia nas naszego spokoju?

Widziałem ziemię wiosną, gdy bujna jej pierś rwała się ku słońcu. Pieściła ją wiosny

DOM HANDLOWY
A. HAWELKA
KRAKÓW, Rynek gł. 34.
 PALAC SPISKI poleca: **DOM WŁASNY**
 Sardynki francuskie, portugalskie, włoskie, Tuńczyk w oliwie, Łosoś wędzony w puszkach i na wagę, Pstragi w oliwie i w marynacie, Węgorze, Sigi, Sielawki, Biklingi, Sproty wędzone, Konserwy śledziowe w puszkach, Śledzie pocztowe, Kawior, Sandacze mrożone. **SERY: Ementhaler, Roquefort, Eldamer, Chester.**
CIASTA ANGIELSKIE firmy Huntley & Palmers, Londyn.

Wysyłka na prowincye odwrotniel
HURTI DETAIL!

SZYBY wystawowe
matowe
i muszlinowe

poleca: 99
S. UNGER
Kraków, ul. Józefa L. 16.

Najserdeczniejsze życzenia p. M. Fränklowi z Rzeszowa do Jego zaręczyn z p. G. Lieberówną z Białowej, składa tą drogą **Bohrerówna Fela.**

Z okazji zaręczyn naszego Prez. p. Mojższa Fränkla z p. Gizą Lieberówną, zasyła serdeczne życzenia **Stow. „Haszachar” w Rzeszowie.**

Z okazji zaręczyn p. M. Fränkla z p. Gizą Lieberówną zasyła serdeczne życzenia **Simche Trink.**

Naszemu zasłużonemu kierownikowi p. M. Fränklowi do Jego zaręczyn z p. Gizą Lieberówną zasyła serdeczne gratulacje **SEKCYA KULTURALNA przy stow. „Haszachar”.**

noc i powierzała jej tajemnicę swego jęstwa, szepiała jej tajemnicę swego rozkwitu i rozplodu.

Widziałem też matkę—ziemię, gdy lica jej zwiędły, a piękność znikła; stały na niej szeregi szarych snopów skoszonego zboża, a nad niemi świszczał wiatr i smagał je nieokielżnany deszcz...

— — — Czyżby gorące lato pięknym było tylko odzieniem kwiecistym, pod którym tało się śmierci oblicze?

I tak się odbywa igrzysko między wiosną a jesienią, powstawaniem a zamarciem..

Widziałem drzewa zwalone już na ziemi, ścięte u pnia, i gałęzie na ich konarach jeszcze kwitnęły, a igrał na nich blask wschodzącego słońca; a czyhało na nie światło za chodu...

Widziałem płaczące wierzby gdy oderznięto ich koronę, gałęzie zgładzono, odcięto od ziemi i drudze na pastwę rzucono — pod ich korą budziła się chęć ku życiu: nowopowstające konary z wszech stron wrażyły, łaknące życia..

O, moje wierzby płaczące i gałęzie, które was okalają! Czyżby i wam nakazano czuć tajemnicę życia i śmierci i nie znać jej rozwiązania?

O, wy młodociane gałęzie na wykorzenio-

Z SALI ODCZYTOWEJ.

O sprawie arabskiej

Odczyt sen. Kenera...

W przeprowadzonej po brzegi sali kahału odbył się w ubiegłą sobotę staraniem Przedświtu odczyt sen. Kenera na temat „kwestyi arabskiej”.

W rzeczowym, przejrzystym i z dokładną znajomością ujętym referacie przeszedł referent stosunek Arabów do siedziby narodowo żydowskiej w Palestynie, poczynając od deklaracji Balfoura aż po dzień dzisiejszy. Mowca cytuje głos jednego z przywódców arabskich, Mustafy Kali baszy, który zaznaczył, że dzisiejsi Arabowie nie są zupełnie przygotowani do samodzielnego życia państwowego. Lecz z czasem i do tego będą zdolni. O to się starają obecne szkoły licznie bardzo zakładane. A wtedy może sprawa stać się ciężką o ile Żydzi nie wyteżą wszystkich swych sił aby sprostać zadaniom. Rezultat tych wysiłków — zadecyduje o siedzibie narodowej.

Co do Egiptu to z tej strony nie Palestynie nie grozi. Egipt zupełnie nie interesuje się Palestyną. Prasa egipska prawie że ignoruje ruch arabski.

Z niektórymi przywódcami nie przyłączają się do koncepcyi państwa arabskiego złożonego z wszystkich Arabów — o tem dowodzi niepowodzenie Wojny Świętej — głoszonej przez Turków w 1915 roku. Przeciwnie — spotykano Arabów z Dominów angielskich, walczących po stronie Koalicji. — A i obecnie po nieudalym eksperymencie Kalifatu Husseina — syn tegoż — ogłasza się już — tylko królem. Liczy się teraz poważnie z tem, że Transjordania zostanie włączona do Palestyny.

W 1919 r. administracya Wojskowa przeprowadziła spis ludności. Na 694.000 ludności było 560.000 Arabów, 65.000 Żydów i 62.000 katolików. W 1922 roku na 757.000 — już 83.000 Żydów a 73.000 katolików. Dziś mamy 111.000 Żydów. Należy jednak liczyć się z tem, że rocznie przybywa 6000 Arabów. Doskonale atut wynaleźli Arabowie dla zastraszenia świata. Cóż pierwszszym, że Żydzi to awangarda Niemców i roznosiciele „zarazy” germańskiej — bo mówią w golusie językiem do niemieckiego zbliżonym.

Drugim straszakiem — to bolszewizm, który jest „żydowskim tworem”. — Anglia nie stoi jednak na tem stanowisku. I dobitnie zaznacza stanowczość w swej polityce, nie dając się zbliżyć do tropu oszczerstw. Wywodów szanownego prelegenta wysłuchała publiczność ze skupieniem, darząc mowę gorącymi oklaskami.

NADESLANE KSIĄŻKI.

Gaerstwagen: Czytanki angielskie z rozmówkami. Główny skład Księg. Gebethnera i Wolffa w Krakowie. Czytanki te przeznaczone dla osób znających już początki języka angielskiego są bardzo umiejętnie ułożone, łączą bowiem wiadomości praktyczne z lekkimi opowiadkami i wierszami. Mniej znane słowa tekstu są objaśnione tłumaczeniem polskim, tak, że czytanki stanowią równocześnie podręcznik do rozszerzenia wiadomości. Dlatego też czytanki godne są polecenia.

nem drzewie! Też was skłoniono śnić o życiu u piersi zmarłej matuli? Też wy musicie marzyć o życiu i nie znać jego celu..

Boże Ty mój! Boże Wszchemogący!

Wybrałeś serce moje, by tam odzwierciedlić Swoją Istotę, a jakże mi ciężko to znieść? — —

Słońce wschodzi i zachodzi, dzień mija a noc się rodzi — mamże ja dla obydwu me serce roztworzyć? — —

Nie jest mocen przestwór zmieścić pospołu dnia z nocą, a jakże mam dla obydwu me serce roztworzyć? —

Nie jest w Twojej mocy skojarzyć pospołu na ziemi lato z wiosną, jesień z zimą, a ja dla wszystkich rozwarzyłem me serce..

A obłoki, które chmurami czyhają i osacza ją drogę między niebem a ziemią — mam ja skrós nich dla promieni słonecznych drogę utorować, by wgarnąć je w swoje serce..

Niech ma dusza będzie jako ten promień, który się kąpie w kropli rosy na kończynach trawy, a zrodzony jest przez samo słońce —

Niechaj ma dusza będzie, niby ten dżdżysty deszcz po skwarach dnia letniego, który pokrzepia i użyźnia las i pole, zboża kłosa i kwiecie..

A ja muszę też przeddeszczowy orkan w

Z EKRANU.

Dramat psychologiczny

„Kobieta i pieniądz” i „Kobieta na rozdrożu”. Kinoteatry „Wanda” i „Nowości”.

W kinie początkiem, źródłem podstawą i ujściem dramatu psychologicznego jest — kobieta. Ma się nieraz wrażenie, że się wynajduje z początku odpowiednio epidermę wrażliwości drażniący tytuł, a potem akcja sama przychodzi. Wystarczy tylko piękną jakąś kobietę postawić w centrum, a dramat lasić się będzie u jej nóg. Rzeczą reżysera jest tylko urozmaicić tę naturalną akcję, względnie reakcję płci męskiej tj. wiecznie spragnionej wdzięków niewieścich dancinżem, wycieczkami samochodowymi, kabaretem et caetera. I w ten sposób powstają po większej części dramaty psychologiczne, które troskę o prawdę i wierność, o prawdopodobieństwo chociażby lub możliwość zwalają na barki widzów, także niewiele sobie z tego robiących.

A jeżeli się czasem dramat tak ułoży, że ma się doprawdy wrażenie prawdy, staje się to chyba tylko dlatego, że i przypadek pozwala sobie czasem na kaprys udawania prawdy. Albo też artyści wkładają w swoją grę tyle konkretnej rzeczywistości, że zapomina się o wadach scenariusza. Można np. to łatwo zauważyć, gdy się obserwuje wyświetlany obecnie we Wandzie film „Kobieta i Pieniądz”. W ostateczności kobieta ma bardzo wiele styczności z pieniądzem, ale i mężczyzna nie jest świętym aniołem. Przesadny tytuł wytłumaczyć więc można kulą — kobiety, a może temu zawdzięczamy mnóstwo niespodzianek i nieprawdopodobieństw. Uratowała walcie sytuację gra aktorów ze słynną berlińską aktorką Ilką Grüning i Kaiserem-Titrem na czele. Jest to gra pomysłowa, wnikliwa i rzetelna. Każdy szczegół należy przemyślny, a postacie podpatrzone i wiernie zaobserwowane, dlatego całość wypadła doskonale, a o skokach fantazyi łatwo zapomniamy.

Jakże błąd wydaje nam się „Kobieta na rozdrożu”. Kinowa przeróbka „Chłopczyki” Margueritta obfituje w mnóstwo fascynujących i drażniących momentów. Oto młodzieniec unosi Vivianę na rękach do sypialni, kotara się zasuwą, a potem Viviana wychodzi zalana łzami. Albo czytamy: Viviana przeżywa burzę, a widzimy, jak Viviana miętosci chusteczkę i tłucze się po pokoju. Gra aktorów, a zwłaszcza głównej aktorki nie uratowała sytuacji, chociaż sam scenaryusz mógłby aktorom nastreścić wiele sposobności do popisowych kreacyi.

Ostateczna konkluzja: Na razie wszelkie próby dramatu psychologicznego w państwie dziesiętej muzy okazują niedołążność środków ekspresyjnej i nie współmierność kina. Moassi.

mem sercu umieścić...

Czarne obłoki z ognistymi błyskawicami — czego one pragną od mego serca?

Niech ich ogień spoczywa w pustyni, kędy zmije swój odpoczynek wyznaczyły —

A Ty sklepiłeś dla spienionej żmiji gniazdo w mem sercu...

Zali całą swą istotę odzwierciedlisz w mojej duszy?...

Widziałem dziecię, które szło zaczerpnąć wodę u źródła, by zaspokoić matczyne pragnienie.

Dziecię zoczyło w źródle swe własne oblicze i przerażone zadygotało. Dzban wysiłniął się z jego rąk i upadł do źródła.

A gdy się woda w źródle uspokoiła, prosiło tedy dziecię swój własny cień w źródła niem zwierciadło, by wydobył dzban, nabrał wody dla uspokojenia matki — i poczęło płakać.

A gdy matka przybyła do źródła, pragnęła się dowiedzieć co spowodowało płacz jej dziecka —

Odpowiedziało tedy niebożatko:

Pragnę posiąć jeszcze taką siostrzyczkę, jaka się w źródle kryje —

— — — I wodne źródło znalazło miejsce w mem sercu, a płacz dziecięcia rozlega się w moich uszach...

Z żyd. przetłumaczył

Samuel Rinn

Dziś w piątek premiera w „Uciesze”

2ga EPOKA
i OSTATNIA

największego,
najsensacyj-
niejszego filmu
świata p. t.

DZIESIĘCIORO PRZYKAZAN

Reżyseryi Cecil B. de Mille.

Nowoczesna epoka „Dziesięcioro Przykazań” oparta jest przede wszystkim na zakazach

Nie kradnij!

Nie cudzołóż!

Nie zabijaj!

Film dla dzieci i młodzieży wzbroniony!

Początek przedstawień o godzinie 5-tej popoł.

ZE SPORTU.

Czy znowu skandal w K.Z.O.P.N.

Zaledwie nieco umilkły właśnie i spory w KZOPN od czasu usunięcia p. Mastalskiego z wydziału dyscypliny, a już znowu wyłonily się nowe walki z chwilą powrotu tegoż do innej władzy sportowej, którą jest Zarząd Krak. związku, Negując wszystko, co żydowski szerzy on jad nienawiści rasowej między młodzieżą sportową, składającą się w większości ze studentów i wciąga nieswiadomych i nieprzenikających jego planów w orbitę swego szkodliwego dla sportu działania.

Mimo, iż wszyscy członkowie Zarządu KZOPN., dobrze zrozumieli tę warcholską pracę, nie mają oni odwagi wystąpić przeciw niemu i jego intrygom, obawiając się jego protektorów. W czasie swego przymusowego „wypoczynku” usiłował zorganizować w krakowskim okręgu związek katolickich klubów, którego celem miało być wyrugowanie Żydów ze sportu. Jak już ostatnio pisaliśmy akcja ta rozbiła się dzięki rozumnemu i stanowczemu wystąpieniu wszystkich wybitniejszych działaczy sportowych, którzy stojąc na czysto sportowym stanowisku jedynomyślnie potępił niesłychany wprost w historii sportu wybrzyk krewkiego, młodzieńczego temperamentu Mastalskiego.

Dziwnem może się wydawać, iż od dłuższego czasu zajmujemy się działalnością tego „małego człowieka do wielkich interesów”. Piętnujemy jednak na każdym kroku, jego szkodliwe dla sportu wystąpienie, ponieważ dobrze wiadomem nam jest, iż praca jego nie dąży do rozwoju sportu, lecz do wniesienia swarów politycznych w obóz sportowy. Zupełnie jeszcze nieznany przed kilku miesiącami, nie mając nic ze sportem wspólnego, wypłynął nagle dzięki protekcji ambitnego prezesa Wisły p. Dembińskiego (którego działalnością sportową zajmujemy się we właściwym czasie) i burzy z takim nakładem pracy wystawioną organizację sportową.

Zdawało się nam, iż po licznych pouczeniach, względnie nawet wykluczeniach, zaprzestanie pan ten swą działalność, lecz nagle znowu okazał się na horyzoncie krakowskim badacz niedopuszczania krak. Makka-

bi do klasy A i postarał się o to, iż jeden z jego nielicznych jeszcze adherentów K. S. Podgórze wystąpi z tego rodzaju wnioskiem na najbliższym Walnym Zgromadzeniu KZOPN. Wprawdzie wniosek ten nie ma najmniejszych widoków powodzenia, postawiono go jednak tylko w celu demonstracyjnym, jako też wszczęcia niezachęcenia do pracy w klubie Makkabi. Zarząd KZOPN-nej winien był wniosek podobny, jako niezgodny ze statutem a limine odrzucić, dzięki jednak zupełnie przypadkowemu układowi sił (większość członków Zarządu nie była na posiedzeniu obecnym) przekazano wniosek wbrew statutowi Walnemu Zgromadzeniu. I tu musimy bez względu na napiętnowaną niepełną stanowisko obecnych członków Krak. związku, którzy głosowali wbrew swemu przekonaniu, jedynie kierowani tendencją antysemicką.

Ze sprawą tą łączy się jeszcze pewien skandaliczny wprost wypadek o którym szczegółowo nie omieszkamy donieść w najbliższym czasie po dokładnym zbadaniu.

Ze świata.

KONFERENCYA EPIDEMIOLOGÓW W SINGAPORE przy współudziale przedstawicieli 14 narodów dra Normana White'a skupiła przedsiwicielei wszystkich krajów dalekiego Wschodu, a także Australii, Cejlonu, Chin, Indyi, Japonii, Filipin, Syamu itd. W Singapore istnieje biuro władz, które stanowiące centralę dla spraw higieny na dalekim Wschodzie. Instytucja ta powstała dzięki fundacyi Rockeffelera, który na ten cel przeznaczył po 125000 dolarów przez 5 lat.

BUDAPESZT SIĘ BAWI. Według urzędowych danych statystycznych stolica Węgier zapłaciła w listopadzie r. z. przeszło trzy miliardy kor. podatku rozrywkowego, gdy w tymże miesiącu roku poprzedniego miasto miało z tegoż źródła 800 milj. kor. dochodu. Podatek od samego szampa przyrósł w miesiącu sprawozdawczym przeszło ćwierć miliarda kor. Mimo biedy ogólnej i ciężkiego przesilenia ekonomicznego Budapeszt się bawi!

KARLSBAD świadczyło w r. 1924 — 49,325 osób! Z tych na Europę przypada 46,286. Amerykę 2,699, Afrykę 248, Azję 85 a Australię 7. Z krajów europejskich najwięcej dostarczała sama Czechosłowacja. Potem następują Niemcy. Polska w tej statystyce zajmuje trzecie miejsce z 5,290 kuracuzami.

Kontyngent roczny dla Małopolski zachodniej i Śląska wynosi 200.000 zł.

Towarzysze! Pomóżcie nam do osiągnięcia tego celu.

Zydowski Fundusz Narodowy

Biuro centralne dla Małopolski i Śląska:
Kraków, ul. Stradom L. 15
Konto czekowe Pocz. Kasy oszcz. 404.041

קרן קיימת לישראל

Celem Żydowskiego Funduszu narodowego jest zakupno ziemi w Palestynie na wieczną własność narodu żydowskiego

Wykaz za czas od 1-go do 31-go grudnia 1924 r.

(Datki od 3 zł. w zwyż wymieniamy imiennie).

Nowy wykaz w starej formie.

Po latach inflacji, w których wykazy ŻFN, zostały ograniczone do najmniejszych rozmiarów podawania tylko sumarycznych cyfr, p:zysępuję obecnie Biuro Centralne ŻFN, naszego okręgu do powrotu wprowadzenia nowego wykazu w starej formie.

Wykaz ŻFN, był dawniej jakby żywą kroniką ruchu syjonistycznego.

Potrzeba związania w jakikolwiek sposób każdego wydarzenia zarówno z życia prywatnego jak i publicznego z przyszłością narodu żydowskiego była dość silną, by spowodować niezliczoną ilość Żydów do wyzyskania każdej sposobności celem wzmocnienia skarbu narodowego przez złożenie datku na rzecz Ż. F. N.

Wykaz F. N. opowiadał o urodzinach i wypadkach śmierci, o ślubach, bar-micwach i jubileuszach, zawierał wreszcie spis posiadaczy puszek oraz nazwiska tych, którzy składali datki na ŻFN, czy to w formie Nedarim, czy kupna drzewek, czy też dunamów.

W szerokich kołach żydostwa wzrosło znacznie w ostatnich latach zainteresowanie się budującą się Palestyną. Żydowski Fundusz Narodowy posiadający ziemię w Erec na wieczną własność narodu żydowskiego liczyć powinien na żywe poparcie społeczeństwa żydowskiego.

Obowiązkiem wszystkich naszych współpracowników jest tę w naszym społeczeństwie drżmiącą ofiarnością rozbudzić i w pełni wyzyskać.

Rozmiar wykazu zależy od Was nasi współpracownicy!

ZESTAWIENIE OGÓLNE

Nedarim	158,20
Puszki	821,24
Złota księga	2,751,27
Kolonia Thona	11,245,13
Drzewka	1,127,54
Dunamy	330,—
Marki i telegramy	11,60
razem	16,244,98

Z dochodu ubiegłego miesiąca ŻFN, jest w stanie zakupić nowych 125 dunamów tudzież zasadzić 150 drzewek w Erec Israel.

NEDARIM

Bochnia, Einhorn, Fluhr po 10,—, drobne 13, Tarnów: Schindler, Tenenbaum po 10, dr Berkelhammer 5,20 König, Meloch, Burstyn, Rubin, Holländer, Fallek, Apfel, Bleiweiss, Dittenfass Schinagel, Spielman, Kartagener, Baum, Wolff, Grünhut, Feld, Weiss, Issler, Freiman, Holländer po 5 zł, razem 158,20.

PUSZKI

Andrychów: 94, Bochnia: Schwarz, Silbering, Greiwer, Stow. „Hatechijah”, po 5,—, Weiss 4,50, Prager 3,50, Abusz, Mendler po 3, drobne 29,10. Baranów: Pistrong 7,41, Mitz 5,20, Beth, Jehuda 3,67, drobne 14,48. Chrzanów: Bochenek 7,84, dr Cyfer 7,55, Bnej-Zion 6,22, Fischler 5,20, Gutter 3,55, Melzer, Wiener po 4,—, Czuzner 3,23, Zeimer Hochbaum, Hilfer, Starker po 3, drobne 63,35. Kraków: Steigerowa i Schönthal po 10, Biuro ŻFN, 25,—, Hamburger 49,40, Royal 39,52, Kubje 12,13, Weissbrod 41,82, Wasserlauf 33,92, Keren Hajesod 4,—, Wächter 11,90, Haszachar 6,50, Karmel 9,—, Poldek 5,—, Gutter 4,—, Lipschütz 3,40, Breit a Nowomjast 3,10, Kawiarnia „Imperial” 3,—, Krochmal 3,25, Szmulewicz 3,53, Leżajsk: dr Barlach 5,—, dr Dobschütz 4,31, Kirschbaum 3,—, drobne 27,69. Nowy Sącz: 96,57. Rzeszów: 75,—. Bieczakowa: Selinger 18,—, R. Selinger 3,50, Gutter 4,—.

ZŁOTA KSIĘGA.

Bielsko: KZFN, wpisuje Wilhelma Schla 751,50, Gorlice: Wpis. Ch. Langsma 60,97, ślub Graber-Einhorn 22,—, Kolber, dr Kolber 3,—, drobne 16,72, Haszachar 19,25. Katowice: Org. Syon, wpisuje z okazji 40 rocznicy konferencji uczestników konferencji: Frejtal, Friedländer, Lewinger, Moses, jako uczestnicy konferencji I, rata 150,—,

dra Pinskiera, Rabina Mohylewera I, rata 150 zł, Pinelesa z Galatz I, rata 150 zł. Kraków: Organiz. Mizrahi: Steif Spitzer, Dresner po 3,—, Karmel 7,—, Landau 6,25, Kirschbaum 4,—, Bonislawski 5,—, różne 81,25 (z tego II, rata wpis zastrzeżony) Nowy Sącz: Część ze zbiórki chanukowej 450,—, Kom. ŻFN, wpisuje Org. Haszomer-Hacair w dowód uznania dla pracy na rzecz tego funduszu. Tarnów: Bank Eskontowy 100,—, Ze zjazdu okręgu 125,0, z konferencji 158,—, ze zgrupowania 56,50, ślub Steuer—Bogheiter 60,—, Nedarim: Getzler, Kurz, Süsser po 5,—, ze zbiórki chanuk, Spiro, dr. Weit, Fluhr, Löw, Schwannefeld po 20,—, Wurzel i Daar 30, Feldbaum 15, Silberpenig, Plachte, Schwannefeld, Hönig, Weiss po 10, Gersten, Müntz, Statter, inż. Leuchter po 5,—, Schweber, Perlberg po 3,—, drobne 134,30. Z wieczorku 36,—, dr Feig 10,—, drobne 10,50, z tego KZFN, wpisuje Błp. Zwi Israelowicza i V. konferencję partyjną razem 926,30.

KOLONIA THONA

Bobowa: Holländer 50, Bielsko: 2,717,85. Boro-wa: 8,32. Bochnia: Śluby Fluhr—Fischman: Monderer, Fischman, Fluhr po 5,—, drobne 5,—, Kanner—Wasserlauf 24,50, Jeretówna—Kirschbaum, Kirschbaum 5, drobne 6, Fluhr-Monderer: Monderer 10, Fluhrówna, Fischman po 5, Reinhold 3, drobne 51,30, zbiórka chanuk.: Greiwer, Spett, Silberring, Jakober, Lewi po 10, Neumann, Weiss po 5, Löwenbraun, Rosenblum po 50, Gutherz, FINDER, Dr. Frankel po 4, Greiwer 3,50, Dr. Stiel, Wanderer, Einhorn, Pinkusfeld, Schlosser po 3, drobne 234,90. Baranów, Gutfreund 25,55. Nedraim: Schwefel 5, drobne 7,50, Hauser 3, ze zbiórki chanuk, 31,40, różne 46,40. Bukowsko 4,40. Brzesko, Beldeschnaid 3, ze zbiórki chanukowej 26,35. Ślub Lieberfreund-Schuldjener 24, różne 21,60. Brzozów przez Wolfównę 96. Bieżowa przez A. i H. Intraterów 75. Chrzanów ze zbiórki chanuk, 135,75. Gdów, Ślub Kwalwasser 39. Gorlice, Nedarim: Gleicher 10, Dr. Stadtfeld 6, Führer, Perlman, Tenenbaum po 5, Kerz 4, Wertheimer 3, Dr. Reiner 17,40, Dr. Kolber 5,20, Kapner 6, Kopito 3,40, Fessel 4, różne 33,30, Jordanów, Sternberg, Feil, Dr. Pacanower, Süsskind, Friedhaber po 5, Silberman, Kögel po 4, Munk, Kamiński, Baldengrün, Kaufer po 3, drobne 24,50. Jasło 470, Jarosław 150. Kraków, A. Nussbaum w III rocznicy śmierci synka 50, S. V. 130, Rauchwengerowa 70, Dr. Thon zebrane 80, Bet Israel p. Hechta 220,20, zebrano przez Dr. Hilfsteina w Stow. „Tel. Awiv” 201, Bet Israel 120, różne 121,40, P. Nussbaum 52, Horowitówna z ok. zarecz. 20, Rosenberg 10, Spiara 50, Talewski 25, Spitzer 33,60, Merkaz 36,90, Stow. „Jehuda” 41,20, Lustbader 20, zarecz. Matzendorf-Meller 15,10, N. N., Bornstein, Braun, Linker, Bross po 5, Dr. Herschdörfer 4, Ze zbiórki Chanuk, Akiba 105,40, Jehuda 68,20, Merkaz I, część 610,40, Haszomer 67, Przedświt: Dr. Fischlowitz 24,50, Goldwasser 20, Moor 15, Reifer, Statter, Lustig, Abraham, Bross, Frist, Kreisler, Dr. Gumprich, Poser, Lulla po 10, Dr. Schönberg, Dr. Blatt, Lewkowicz Stendig, Süsserówna, Eder, Pretzel, Fischer, Gross, Wahrenhaupt, Juer, Weksler, Dränger, Greschler, Rosenzweig, Birnbaum, Monderer, Strassberg, Faber, Vogler, Mgr. Lewkowicz, Feldmann, Korall, Baum, Wasserlauf, Dr. Meth, Dr. Meller, Wachtel, Neuberg, Heffner, Horowitz, Dr. Blatt, Wolf po 5, Brandeis Seidler, Reiner, Schreiberowa, Sternagast, Vogler po 3, drobne 490,65. Katowice, Alfredowie Müllerowie z okaz. rocz. deklaracji Balfoura 500, Zweig 10, Kety, Offner, Kohn, Kornblumówna, Izraelówna, Giebermanówna, Waldówna po 5, drobne 52, Milówka, Ślub Miechnik—Enoch 26, Nowy Sącz, Dr. Syrop, Holzer, Anisfeld, Nattel, Engländer, Goldberger, Abramowicz, Weinfeld, Dr. Tisch po 10, Stern 20, Śluby: Kluger—Volkman 32, Neuman—Alter 31,11, Kessler—Engelberg 78, ze sprzedaży świec chanuk, 106,10, z wieczorku Makab. 69,05, „Mizrahi” 980, Schlüssel 6,40, Färber 5, Lassel 3, różne 130,37. Część ze zbiórki Chanuk: Dr. Silberman, Stern po 15, Perlberger 8, Schlacht, Riesenfeld, Schönfeld,

Wenzelberg, Engelberg, Manheimer, Weindling, Führer, Nattel, Dr. Hochhauser, Knöbel, Krischer, Kaner, Altschüller, Tänzer, Nussbaum, Kornhauser, Berliner, Friedman, Salomon i Abraham, Klappholz, Landau po 5, Goldstioff, Holzer po 4, Krischer 3,50, Birkenbaum, Braun, Birnbaum, Bukspan, Färber, Führer, Hecht, Herbst, Kalt, Klausner, Kornfeld, Maschler, Neuman, Nussbaum i Sz. Strenger, Dr. Syrop, Schlüssel, Scherrip po 3, drobne 168,85. Oświęcim 200. Przeworsk 40,50, Rymanów 55,55, Radomyśl Wielki, Ślub Goldfinger—Goldstein 23,60, Maner 4, Hartman 3, różne 86,40. Radymno, Śluby: Merzel—Zuckerbrodt 45, Schwarzstein 6,20, Schwarz—Fiedler 30,60, różne 18,20. Rzeszów, Ze zbiórki z ok. rocz. deklaracji Balfoura 100,50, Kaaroth 73,05, Z. K. S. B. 20, Makabea 8,35, różne 55,50. Śluby: Wiestreich, Postrog 20, Thaler-Haar 20, Brit-Miloth; Storch, Kapner po 5, L. Chaim 10, Rubisch 6,50, Hauser 10, ze zbiórki chanuk, 239,25, różne 123,30. Sanok, Ze zbiórki Chanuk, 117,40, ślub Majer-Hoehdendorf 25,25, Stow, Syon, 30, Schildkrautowa 3, różne 84,95. Stary Sącz 23,80. Szczakowa ze zbiórki przez Rauchwenger i Nebera 74,50, Ślub Selinger—Zweigenhuf: Zweigenhuf 15, Dłużnikowski, Schneier, Zweigenhof, Nattlowie 6, Melzerówna po 5, L. i M. Zweigenhoffie Markowicz po 3, drobne 55,9. Tarnów, Śluby: Amejs 80, Steuer 10, z herbalki 114,80, Dr. Feig 3, różne 15. Wiśnicz część ze zbiórki Chanuk: Dr. Fragner 10, Herzig, Krieger Ch. i M. Sperling po 5, Grünberg 3,50, Krieger, Symchowicz, Kuchler, Mandelbaum, Hofstätter po 3, Zabłocie 32,50, Zator: Ch. Ruff 6, Menasche i M. Ruff po 5, Brzesko 3,55, różne 51,68 razem 11,245,18.

DUNAMY.

Bielsko, Robert i Miryam Guttman 1 dun. 180, Katowice, Org. Syon, of. na imię Bartholda Kochmanna 3 dun. I, rata 150.

DRZEWKA.

Andrychów, Klara i Stefa Zeiländer, inż. Felizow wie po 16, Hammer, Stambergowa, Mechmerowa, Wachsberger po 8, z tego na imię Dra Adolfa Zeiländera 7 drz. Brzesko, Ślub Jungerwith—Felschberg 11,50, Jungerwith 3,14, różne 23,50, z tego K. Z. F. N. na im. R. Schindler z ok. zarecz. 5 dr. Gorlice, K. Z. F. N. na im. Beila Hechel, S. Gleicher po 1 drz. 15, Kraków, Stow. „Merkaz” część ze zbiórki Chanuk, 200,—, z tego na im. Balbina Kühn, Izrael Jutrzenka po 10 drz. Chiel Eisenstark, Ezriel Jutrzenka po 3 drz. Mielec z wieczorku i zbiórki Chanuk, 237,05, Śluby: 29,40, Nedarim: 9, Klub Sportowy 10, Rodzeństwo Salpeter z ok. zarecz. siostry 37,50, Salpeterówna 10, Dr. Ascheim z ok. zarecz. 5, Stow. Safa—Brura 24, różne 48,25, z tego K. Z. F. N. of. na im. Heli Salpeter z ok. zareczyn i Stow. Safa—Brura po 10 drz. Rodz. Salpeter na im. Heli Salpeter — Dr. Birnbaum z ok. ich zareczyn, dr. J. Ascheim, Kurz Feiga, H. Durst, Hirsch Steuer, Max Ascheim Kartagener, różne po 5 drz. Nowy Sącz, Przyjaciele i Koledzy of. na im. Jakuba Sterna z ok. jego zaślub. 3 drz. 25,90, Radomyśl Wielki, H. Wolf na im. Rebeky Wolf, Strauss Ch. na im. Debory Thaler po 1 drz. 15 zł, Wiśnicz, Część ze zbiórki Chanuk, 37,50 i z tego K. Z. F. N. of. na im. Juda Ohrenstein 5 drz. Zakopane, Ślub Piwok—Kalicki: Piwokowie, Kaliscy, Selzer po 25, J. i S. Kaliski, Katjan, Goldstein, Rotter, Mangel, Stiel, Leisten, Dr. Gottlieb, Schleickorn, Statterówna, Stiel, Ehrlich po 10 zł. Fries, Schwarzbart, Kolber, Pacanower, Horowitz, Statter, Lakner, Piwok, Flaumenhaft, Mangel, Polak, Hubler, S. Flaumenhaft, Stein, Wieselman, Heumanowa, Oberländerowa, Fries, Stielowa, Leistenowa, Silbering, Lackner, Piwok, Iakowicz po 5 zł, i drobne 5 z tego na im. nowożeńców 40 drz.

MARKI I TELEGRAMY.

Bochnia 10,25, Baranów 1,35.

ZESTAWIENIE WEDŁUG MIAST.

Andrychów 150, Bochnia 571,55, Brzozów 96, Brzesko 113, Bobowa 50, Baranów 150,96, Bieżowa

75, Bukowako 4, Borowa 8,32, Bielsko 3,649,35, Chrzanów 253,95, Gorlice 193,27, Gdów 39, Jarosław 150, Jordanów 69,50, Jasło 470, Kałowiec 1.110, Kęty 82, Kraków 3,604,32, Leżajsk 40, Mielec 410, Miłówka 26, Nowy Sącz 1,543,65, Oświęcim 200, Przeworsk 40,50, Radymno 100, Radomyśl Wielki 132, Rzeszów 771,45, Rymanów 55,55, Szczakowa 205, Sanok 260,65, Stary Sącz 23,80, Tarnów 1,276,30, Wiśnicz 86, Zabłocie 32,50, Zakopane 330, Zator 71,23.

Następujące miasta osiągnęły względnie znacznie przekroczyły na nich nałożony kontyngent chanukowy.

Bochnia, Maniowy, Mielec, Radymno, Nowy Sącz, Szczakowa, Wiśnicz, Zakopane.

Z powodu spóźnionego nadesłania wyszczególnienia nie wymieniamy całego szeregu miast, które również kontyngent przekroczyły ale do dnia zamknięcia wykazu szczególnego zestawienia nie nadesłały.

Skarbonka Z. F. N. jest jednym z najważniejszych źródeł dochodu dla Keren Kajemet Lejisrael. Regularne wypróżnianie puszek zapewnia nam stały przyływ większych kwot dla geulat haarez.

Niżej wymienieni Towarzysze zobowiązali się do końca b. r. zebrać na rzecz Z. F. N. następujące kwoty:

Adrychów, Inż. Felix 1,000, Kraków, Dürstentfeld 200, Freund red. 1000, Dr. Hilstein 1,000, Hecht 250, Honigwachs 100, Dr. Laub 120, A. Nussbaum 300, Dr. E. Rosenfeld 200, A. Spira 300, Wałkowski 200, Dr. Wahrhaftig 300, Inż. Zimmerman 500, Oświęcim, Gutter 500, Henneberg 150, Löw 200, Manheimer 200, Rübner 200, Wulkan Riffka 500, Hendel Barber 100.

TOWARZYSZE! Prosimy o bezzwłoczne ukończenie akcji chanukowej i natychmiastowe nadesłanie sprawozdania teże.

Akcyja Chanukowa Assar B'aszwat stoi pod znakiem naszej żywej łączności z Erec Israel. Owoce palestyńskie, rosnące na posiadłościach Z. F. N., przesłane nam przez Biuro Centralne nadadzą „Świątę Drzew” charakter palestyński. Pomóżcie nam przez Waszą pracę powiększyć majątek Narodu żydowskiego w Erec Israel.

Następny wykaz ukaże się w pierwszych dniach lutego. Z dniem 22 bm. zamykamy wykaz styczniowy. Jedynie kwoty wpłacone do tego dnia na nasze konto (P. K. O. 404,041) będą uwzględnione w wykazie.

KRONIKA.

Kraków, 16 stycznia.

W SPRAWIE UNIwersytetu HEBRAJSKIEGO W JERUZOLIMIE odbyło się przedwczoraj w sali Solidarności zebranie obywatelskie pod przewodnictwem adwokata Dra Leona Adera. Ukonstytuował się komitet dla tej sprawy. Szczegóły podamy w następnym numerze.

ZEBRANIE HEBRAISTÓW odbędzie się w sobotę o godz. 7 i pół wieczorem w lokalu Stradom 15. Referuje p. Szmulewicz, n. t. Obecne zadania „Tarbutu”.

SZPITAL GMINY ŻYDOWSKIEJ. Onegdaj zwiedzali przez dwie godziny odbudowany i uruchomiony szpital Krakowskiej Gminy żydowskiej Wojewoda Kowalikowski Starosta Bal, naczelnik Wydziału sanitarnego Województwa dr. Momidłowski i dyr. Policyi Dr. Styczeń, wyrażając się z wielkim uznaniem o odbudowie i nowoczesnych urządzeniach szpitala.

Nadto zwiedzili ten szpital w ostatnich dniach członkowie Towarzystwa lekarskiego z prof. Dr. Majewskim na czele, prof. U. ntw. Dr. Rutkowski, Dr. Rosner, Dr. Łukasiewicz, lekarze miejscy, tudzież członkowie Stow. humanitarnego „Solidarność” z prezesami Dr. Aderem i Dr. Rattlerem na czele.

Rada lekarska szpitala wybrała jednomyślnie dyrektorem szpitala Dra Jana Landaua prymariuszą oddziału chorób dzieci.

ZMIANY NA STANOWISKACH SĘDZIÓW. W sądzie okręgowym karnym w Krakowie zaszyły w ostatnich czasach zmiany na stanowiskach sędziów. Wskutek przejścia jednego z sędziów do sądu apelacyjnego (dr Markiewicz), dwóch dalszych na emeryturę Kraus i Federowicz), oraz dwóch zmarłych (sp. Pawlik i Truskolaski), wakowało 5

Rozbudowa krakowskiego zakładu czyszczenia miasta

Magistrat krakowski przystępuje z wiosną bieżącego roku do gruntownej reorganizacji zakładu czyszczenia miasta. Przedewszystkiem zaprzęgi konie zostaną częściowo zastąpione samochodami ciężarowymi. Magistrat zakupił już cztery takie automobile do ładowania śmieci, śniegu i błota z ulic, oraz dwa auta kombinacyjne, służące do kroplenia i równoczesnego szrotkowania ulic. W miarę zakupywania aut zakład czyszczenia miasta sprzedawać będzie starsze konie, jednak pewna ilość koni zostanie zatrzymana jako rezerwa.

Również zaprowadzony zostanie nowy system wywozu popiołu i śmieci z domów. Dotychczasowe „Smoki”, które okazały się niepraktyczne z powo-

du wielkiej wagi, a zbyt małej pojemności, zastąpione zostaną lekkimi wozami drewnianymi na kołach ładowane będą skrzynie z popiołem, w miarę ich zaś pozostawione będą na podwórzach pustych skrzyni, a to celem uniknięcia niehygienicznego wysypywania popiołu do wozów na ulicach miasta.

Nadto przystąpi zarząd miasta z wiosną do budowy nowego gmachu dla zakładu czyszczenia miasta w Podgórzu na jednej z parcel miejskich. Urządzone będą tam garaże automobilowe, stajnie, warsztaty ślusarskie i stolarskie, kuźnie i td. W nowym zakładzie otwarte zostaną biura ruchu, zaś dla stron fungować będzie nadal biuro w gmachu magistrackim od ul. Poselskiej.

stanowisk sędziowskich, z których jedno zostało obsadzone przez przeniesionego z sądu powiatowego, sędziego Pelczara; w najbliższych dniach mają nastąpić 4 nominacje sędziów z prowincyi na opróżnione stanowiska.

— ROZPRAWY PRZED ŁAWĄ PRZYŚIĘGLYCH. Jak już donosiliśmy, pierwsza w bieżącym roku kadencya sądów przysięgłych w sądzie okręgowym karnym rozpoczęła się 16 lutego br. Dotąd rozpisano następujące rozprawy: trzy prasówki, naznaczone na 16, 17 i 18 lutego, sprawę o dzieciobójstwo (Agata Ordo), sprawę fałszerstwa publicznych papierów kredytowych (Franciszek Florkiewicz i Michał Weinblatt), rozbójnicze morderstwo (Karol Rytter), morderstwo (Władysław i Michał Batkowie), zabójstwo (Antoni Łącki) i morderstwo (Karol Seweryn).

— SPIS POBOROWYCH Z ROCZNIKA 1904. Po myśli nowej ustawy o powszechnym obowiązku służby wojskowej oraz na podstawie reskryptu województwa krakowskiego z dnia 7 stycznia br. magistrat wzywa mężczyzn, urodzonych w roku 1904, a przebywających w mieście Krakowie, do osobistego zgłoszenia się w wydziale V. (wojskowym) magistratu w niżej podanych terminach w godzinach od 8-mej rano do 1 popołudniu z dokumentami stwierdzającymi tożsamość osoby (paszport, metryka, świadectwo tożsamości, przynależności, świadectwo szkolne itp.) a to celem wciągnięcia ich do odpowiednich list poborowych. Zgłaszać się należy w następującym porządku według liter początkowych nazwiska: A do F włącznie w dniu 19 stycznia, G do K 20 bm, L do N. 21 bm., O do R. 22 bm., S — 23 bm, T do Z. 24 bm. Osoby, które bez uzasadnionych przyczyn nie dopełnią obowiązku zgłoszenia się ulegną karze grzywny do 500 złotych lub aresztu do 6 tygodni, albo obu tym karom łącznie.

— DALSZA KONTROLA MAGISTRATU. Komisya lustracyjna z ramienia wydziału samorządowego ukończyła swoje czynności w Izbie obrachunkowej i obecnie bada zarząd administracji akcyzów miejskiej oraz budownictwo miejskiej oddział A i oddział B. Równocześnie fachowa komisya bada urządzenie miejskiego urzędu zdrowia a szef departamentu sztuki radca Kozicki bada teatr im. Słowackiego pod względem artystycznym.

— LAMPY ORYENTACYJNE NAD BRAMAMI DOMÓW. Jak się dowiadujemy, z końcem bieżącego miesiąca zostaną zaprowadzone w całym Krakowie lampy orientacyjne nad bramami domów. Lampy zostały już wykonane kosztem gminy tak, że w najbliższych dniach elektrownia przystąpi do instalacji elektrycznych nad bramami domów. Lampy te w kształcie trójkątnych graniastosłupów, zaopatrzone w nazwy ulic i numery domów, świecić się będą przez całą noc. Na przedmieściach, gdzie niema instalacji elektrycznych lampy oświetlone będą naftą.

— OPLATY PASZPORTOWE SKŁADANE BĘDĄ Z GÓRY. Na podstawie rozporządzenia ministerstwa spraw wewnętrznych zarządzoną została poczynając od dnia 15go bm, zmiana przy wydawaniu paszportów za granicznych, polegająca na tem, że te pa-

szporty będą wykonywane, za które petenci opłacą uprzednio stawkę paszportową. Dotychczas opłata paszportowa była pobierana przy odbiorze paszportów. Przyczyną, która wywołała powyższe zarządzenie ministerstwa spraw wewnętrznych jest duża procentowa ilość paszportów, wykonanych na skutek złożenia podania, a nie odebranych później przez petentów. Narazie zarządzenie to obowiązuje tylko w Warszawie.

— NA BUDOWĘ MUZEUM NARODOWEGO. P. Stanisław Holenderski, właściciel dóbr i przemysłowiec w Zawierciu, oświadczył w dyrekcji Muzeum Narodowego gotowość ofiarowania na cele budowy pewnej ilości materiałów budowlanych ze swych zakładów.

— TRZY FERALNE TRZYNASTKI. Dnia 13 bm. w nocy na drodze ze Słotwiny do Szczepanowa w pow. Brzeskim napadli trzej nieznani sprawcy na Józefa Herschmanna, kupca z Łączuta i zabrali mu przemocą 13 papierosów. Sposzoni przez nadjeżdżających fury zbiegli, poczem ponownie na niego napadli i wówczas jeden z napastników uderzył Herschmanna w twarz i zażądał wydania pieniędzy; napadnięty oddał im wszystkie posiadane pieniądze w kwocie 13 zł 50 groszy.

— TAJNA FABRYKACYA SACHARYNY. Tuższe organa śledcze przytrzymały Marię Voith, służącą, zamieszkałą przy ul. Dietla 1. 21 i Jakóba Liebermanna, wyrobnika, zamieszkałego przy ul. Krakowskiej 1. 33, u którego w piwnicy wykryto maszynę do tajnej fabrykacyi sacharyny wraz z wszelkimi przyborami, większą ilością sacharyny i podrobionymi banderolami. W ciągu dalszych dochodzeń wykryto drugą maszynę w hotelu Kellera przy ul. Krakowskiej 1. 23, ukrytą w portierni pod schodami, również z wszelkimi przyborami. Właścicielem wysledzonych maszyn jest znany fałszerz sacharyny Mojżesz Weinstein, którego aresztowano.

— STARANIEM STOW. ŻYD. REKODZIELNIKÓW, przy ul. Podbrzezie 1. 6, odbędzie się w piątek, dnia 16 bm. o godz. 7:30 wieczorem, w własnym lokalu odczyt p. dr. Herschdorfera na temat: „Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach”.

— MERKAZ HACEIRIM (Ezra, Krakowska 41). Dziś w piątek o godz. 8 wieczorem wieczór dyskusyjny n. t. „Nasze obecne zadania”. Zagai p. Leichenfeld.

Z TEATRU, LITERATURY I SZTUKI.

— Z TEATRU IM. J. SŁOWACKIEGO. Dzisiaj odbywa się szkolne przedstawienie „Belleam polskie”, które w niedzielę popołudniu grane będzie po raz 199 ty. Jutro i dni następnych powtarzana będzie groteskowa „Zabawa sceniczna” Wandurskiego „Śmierć na gruszy”. W środę przyszłego tygodnia odbędzie się VII. przedstawienie popularne po cenach niższych do połowy (od 3 zł w dół), na które przeznaczono cieszącą się tak znacznym powodzeniem komedye Verneila „Fotel 47”.

— Z BAGATELL. Lekka komedya Gavoulta „Ledy naczka króla czekolady” ukaże się w Bagateli jeszcze tylko trzy razy, a to dzisiaj w piątek 16 bm. w sobotę 17 bm. i w niedzielę 18 bm. o godz. 8 wieczorem. W sobotę szkolne przedstawienie „Krowoderskich zuchów”. W niedzielę 17 bm. o godz. 4 pop. po raz ostatni „Krowoderskie zuchy” po cenach najniższych.

Pod kierunkiem reżyserskim Ryszarda Wasilewskiego odbywają się w Bagateli próby do wznowienia sztuki Gabryeli Zapolskiej „Kobieta bez skazy”, ze znakomitą artystką panią Izą Kozłowską w roli tytułowej, która wystąpi po raz pierwszy w tej sztuce po swym powrocie na scenę krakowską. Rolę Rany zalicza p. Kozłowska do najświetniejszych ról w swym repertuarze. Partnerem jej w roli Halskiego będzie p. Artur Kwiatkowski.

!! Przez cały miesiąc styczeń 1925 !! Wysprzedaż inwentarzowa płaszczy, kostyumów i sukien

we firmie:

M. Reisman, Kraków, pl. Dominikański 2, tel. 4339

REDUTA ARTYSTÓW BAGATELI. Tradycyjna reduta artystów Bagateli, która co roku gromadzi najwytworniejsze towarzystwo, odbędzie się dnia 7 lutego w salach Starego Teatru pod hasłem: „Precz z karotą”. Komitet przygotowuje szereg urozmaiceń i niespodzianek. Zaproszenia wyświadczyć się będzie w kasie i w kancelarii Bagateli.

REDUTA NA RZECZ KOLONII RABCZAŃSKIEJ, mająca swą ustaloną tradycję, odbędzie się przy współudziale Czytelni Towarzyskiej dnia 25 bm. w Salach Starego Teatru. Zabawa zapowiada się świetnie, czego dowodzi znaczny pokup biletów i liczne zapytania z prowincji. Wstęp tylko za zaproszeniami, które wydają wraz z biletami WPP. dr Zygmunt Ehrenpreis, Starowiślna 1, dr Jan Geldwerth, ul. Szewska 21, Apteka WP. Mr Rosenberga, zaś dla członków Czytelni, Sekretaryat Rejze Rynek gł. A—B 39.

BILETY NA REDUTĘ PRASY będą w tym roku imienne i będą wydawane za okazaniem zaproszenia. Komitet redutowy ustala obecnie listę zaproszeń. Dla ułatwienia tej ewidencji, osoby mające zamiar wziąć udział w zabawie, zwłaszcza zamiejscowe, zechcą zgłosić się pisemnie z podaniem dokładnego adresu do redakcji „Czasu”, ewentualnie osobiście w godzinach wieczornych. Rozsyłanie zaproszeń rozpocznie się niebawem.

WIELKA REDUTA W STARYM TEATRZE W DNIU 31 STYCZNIA 1925. Komitet, w skład którego wchodzi najwybitniejsi przedstawiciele władz krakowskich, świata literackiego, artystycznego itp. urządza na dochód bursy dla dzieci policyi państw. wielką redutę, chcąc zainteresować szeroki ogół mieszkańców miasta. Sale Starego Teatru w dniu tym w niebywałej dotychczas szacie przedstawiają obecnym świat Wschodu. Każda z sal w innym stylu nastroi obecnych w niebywały szal tańca. Gabinety eskimosów, Turków, japończyków i egzotycznych mieszkańców, w których podawać się będzie napoje i ulubione trunki będą niebywałą atrakcją tego wieczoru. Dekoracją wszystkich sal zajmują się najwybitniejsi artyści malarze. Korowód smasków i kostyumów pań przedstawi niewidziane w Krakowie toalety, dlatego Komitet już ze zgłoszeń pań zadecydował o szeregu nagrodach. — Atrakcją wieczoru będzie koncert—radio z Paryża, Londynu, Rzymu i Nowego Jorku. — Zaproszenia już się rozsyła, a ilość ich będzie ograniczoną na to tylko, by zgromadzić elitę naszego miasta i prowincji.

REDUTA ORYENTALNA. Prace przygotowawcze podjęte zostały już przez wszystkie sekcje Komitetu i zmierzają do starannego doboru programu, jakoteż stworzenia stylowego tła dla reduty, która prawdziwie wschodnim przepychem przewyższy niezawodnie — jak w roku ub. — wszelkie podobne imprezy. Sale Starego Teatru, zamienione dziedziną artystów w barwne pawilony, reprezentujące sztukę i kulturę różnych wschodnich narodów, dadzą sposobność odbycia w krótkim czasie interesującej wycieczki. Nieskrepowaną europejskim konwancją redutę urozmaici szereg oryginalnych atrakcyi, dalekich od przyjętego szablonu. Pozyskany przez Komitet baletmistrz udział będzie w miejscu bezinteresownie, nauki paru tańców wschodnich.

„NOWE USTA”. Pod tym tytułem odbędzie się staraniem Koła Polonistów U. J. odczyt Tadeusza Peipera, w sobotę 17 bm w sali Kopernika Uniw. Jag., o godz. 7-jej wieczorem.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO

Piątek: „Betleem Polskie”,
Sobota: „Śmierć na gruzy”.

BAGATELA

Piątek: „Jedynaczka króla czekolady”,
Sobota: pop. „Krowoderskie zuchy”; wiecz. „Jedynaczka króla czekolady”.

TEATR OPERETKA „NOWOSCI”

Piątek: „Tancerka w masce”,
Sobota: pop. „Pajacyk”; wiecz. „Hrabina Marica”.

REPERTUARIUM KIN KRAKOWSKICH

UCIECHA I ZACHĘTA: „Dziesięcioro przykazań”, Część biblijna, reżyserji Cecil B. de Mille, wytwórni Paramount.
WARSZAWA: „Listy miłosne baronowej S.”
Dramat erotyczny w dwóch seryjach z zakończeniem w jednym programie z Misa May w roli głów.
SZTUKA: „Karawana”. Dramat przygód w 6 wielkich aktach, wytwórni Paramount.

REDUTA: „Mężczyźni, którym nie wolno się żenić”, dramat ameryk. wytw. Paramount z Mae Murray. Nadprogramowo wesola komedia.

WANDA: „Kobieta i pieniądz”.

NOWOSCI: „Kobieta na rozdwożu”, film erotyczny w 2 seryjach i 12 aktach. Całość w jednym programie.

Przegląd gospodarczy

PODATEK OSOBISTO DOCHODOWY OD UPOSAŻEN, EMERYTUR I WYNAGRODZEŃ ZA NAJEMNĄ PRACĘ ma być i w styczniu pobierany wedle skali następującej: pensje roczne od 3,212 do 4,282,68 — 2 proc., od 4,282,68 do 5,352,37 — 2 1/2 proc. itd. Skala kończy się na 28 1/2 proc. przy dochodach powyżej 535,333 zł.

ZMIANY W USTAWIE O LICHWIE WOJENNEJ. W związku z wnioskiem posła Wiślickiego, zmierzającym do zniesienia ustawy i wypływających z niej uprawnień zwalczania lichwy wojennej odbył się w sejmowej komisji przemysłowo-handlowej konferencja przy udziale przedstawicieli rządu. Według stanowiska rządu zniesienie ustawy tej nie jest wskazane lecz wprowadzenie w życie nowelizujących ustawę tę przepisów mających żywsze zastosowanie w warunkach obecnego rynku gospodarczego. Chodziłoby również o ujęcie przepisów tych w ten sposób, aby były uzupełnieniem do dotychczasowych postanowień kodeksu karnego. W rezolucji uchwalono powierzenie rządowi opracowanie nowego projektu w tej kwestyi. Projekt ten ma być przedłożony komisji w ciągu najbliższych dwóch tygodni.

PROJEKT NOWELI DO USTAWY O PODATKU PRZEMYSŁOWYM. Jak już donosiliśmy Min. Skarbu opracowuje obecnie projekt noweli do ustawy o podatku przemysłowym. Prace te znajdują się na ukończeniu. Projekt przewiduje zróżnicowanie stopy procentowej podatku obrotowego, wprowadzenie ulg dla handlu hurtownego, oraz przy wymianie surowców i półfabrykatów pomiędzy zakładami przemysłowymi. Również projektowane jest włączenie podatku od luksusu do podatku obrotowego, przy równoczesnym obniżeniu podatku luksusowego.

Akcy bankowe, handlowe i przem.

	Transakcje	
	15 I.	14 I.
Polski Bank Przem. I-VIII	—	0:33
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	0:28
Ziemski Bank Kredyt	—	0:12
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyjny I-IV	—	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	7:50	—
Polskie Tow. Handl.	0:33	0:32—0:33
Handl. Sp. akc. „Impex”	—	—
Pharma*Mag. Jaworński	0:60	—
Tow. han. Bracia Rolnicy	—	—
„Polski Glob”	—	0:30
Zegluga Polska	—	0:10
Zieleniewski I-IV	—	5:30
H. Cegielski, Poznań	0:58	0:56—0:58
Farowoz 1—V.	0:30—0:31	0:30—0:31
„Automotor” fabr. samoch.	—	—
„Lemiesz” fabr. masz. roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. O. H.	—	—
„Trzebnia” zel.	0:63—0:65	0:70
Zakłady amunic. „Pocisk”	—	0:50
„Górka” fabryka cementu	13:25	13:75
Sieradzkie Zakł. Gór. S. A.	4:25	4:20
„Tepege” Tow. dla prz. gór.	2:05	2:00—2:05
Polska Nafta	0:59—0:30	—
„Pocisk” Naft. Sp. akc.	—	—
„Oikos” T. A.	—	—
„Strug” Przem. drzewny i	—	0:75—0:80
„Fezet” Powsz. zakł. bud.	—	—
„Syndykat Koszyk. Kraków	—	—
Fabr. przet. tl. w Trzebinu	7:00	—
„Azot” I-IV.	—	0:25
„Agrochemia”	—	—
„Krakus” Przemysł spiryt.	0:65—0:70	—
Fabr. cukru w Chodowie	4:00	4:07—4:10
Cukrownia Chybie I.	5:10—5:20	5:10
A. Piasecki	—	—
Fabr. porek. w Cmiełowie	0:80	0:61—0:62
Elektr. w Sieroszy I-IV	—	—
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

Giełda warszawska z dnia 15 b. m. (PAT)
Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 5:18 1/2
Bony złote 7,20—7,30 pożyczka złota — milionówka
— pożyczka dolarowa 365.—

Czeki: Belgia tranz. 2557 Holandia tranz. 200 25—
Londyn tranz. 2480 Nowy Jork tranz. 517— Paryż
tranz. 2718 1/2 Praga tranz. 1555 — Szwajcarya tranz. 9975
Wiedeń tranz. 7:29 Włochy tranz. 2139 —

Giełda warszawska z dnia 15 b. m. (PAT)
Akcyje. Cyfry w złotych. Bank Małopolski Kraków
— Bank Przemysłowy Lwów — Bank Zw. Sp.
Zar. Poznań 725—750 Puls 0:40 — Wild —
Cnkler Warszawa 280 — Cegielski 0:56 —
Ursus 110 — Farowoz 0:31 — Zawiercie 2600
Zegluga — Polska nafta — Sisa i Swiatlo 0:88 —
Chmie.ow039 Starachowice 158 155 — Pocisk —
Zieleniewski 890 Zyrardów 975 — Chodorów 410

Giełda wiedeńska z dnia 15 b. m. (PAT)
Dewizy. Amsterdam 28700 Zagrzeb i Belgrad 1145
Berlin 10855 Bruksela 3554 Budapeszt 3300 Bukareszt
366 Chrystiana 10780 Kopenhaga 12690 Londyn 339800
Madryt 9930 Medyolan 2994, Nowy Jork 70985 Paryż
3507 Praga 2120 Sofia 511 Sztokholm 10970 Warszawa
13610—15710 Zurych 10675 Dolary 70400 Belgijackie
3510 bułgarskie 496 duńskie 12480 marki niemieckie
16660 angielskie 332000 francuskie 3795 holenderskie
28400 włoskie 2870 jugosłowiańskie 1187 norweskie
10660 polskie 13520—13660 rumuńskie 384 szwedzkie
18700 szwajcarskie 13540 hiszpańskie 5810 czeskie
2114 węgierskie 9660 tureckie 36700.

Papiery lokacyjne. Austr. renta kor. 5900, renta
litowa 6:00, losy tureckie —, Bodenredit 250000,
austr. zakł. kred. 183 —, Koleje austr. 345 —, Kolej
połudn. 26 —, Alpy 362000.

Zieleniewski 123000 Silesja 18500 Galicja 147000
Sierza 61000. Bank Małopolski 46 — Bank hipot. 30000
Portland cement 318000 — Nafta 175000. — Browary
wowskie 130000 Tepege 30:51 —

Zurych, 15. I. PAT. Paryż 27,83, Londyn 24,88
i pół, Nowy Jork 5,19,3. Belgia 25,97, Włochy 21,40,
Hiszpania 3,60, Holandia 209,71, Berlin 12,36, Wiedeń
73,10, Sztokholm 140, Oslo 79,25, Kopenhaga
92,50, Sofia 3,75, Praga 15,57 i pół, Warszawa 100,
Budapeszt 0,71,7, Białogród 10,10, Ateny 8,40, Kon-
stantynopol 2,77, Bukareszt 2,65, Helzngfors 13,95,
Buenos Aires 1,97. Tendencja spokojna.

Zurych, PAT. Dnia 15 stycznia, Warszawa
wa sprzedaż 100,50 kupno 99.

Represye władz uniw. wobec studentów faszystowskich w Rumunii

Jassy. (ZAT.) Senat uniwersytetu w Jassach, postanowił wykluczyć z uniwersytetu siedmiu studentów, członków komitetu wykonawczego Ligi chrześcijańsko-narodowej i 57 studentów członków tejże Ligi. Studenci ci byli organizatorami ostatnich demonstracyi antysemitycznych oraz autorami odezw, podżegających ludność do ekscesów antyżydowskich.

CZAJNIK
„wydajna”
DLATEGO NAJTANŹSZA ZARAZEN
NAJLEPSZA HERBATA W UŻYCIU

PRZEWODNIK HANDLOWY I PRZEMYSŁOWY.

Artykuły gosp.

Urządzenia kuchenne, domowe i różne nowości
A. SATTLER
 GERTRUDY 24.
 Tel. 4182. Tel. 4162.

DELIKATESY

Istniejąca w Podgórzu przy ul. Lwowskiej L. 4 od lat 30-tu restauracja, handel towarów kolonialnych i delikatesów i bufet śniadaniowy pod firmą:
MAURZY HAAS
 poleca najwyborniejsze zamorskie towary kolonialne delikatesy, jak ożez likiery i wina zagraniczne po cenach najtańszych

Sledzie i konserwy rybne poleca **B. M. GROSS**
 Kraków, Krakowska L. 26.
 Telefon 3291.

FUTRA

ZAKŁAD KUSNIERSKI M. ROTBLUM
 UL. FLORYAŃSKA 8.

SPEDYCJA

Cracovia Sp. transportowa
 Biuro spedycyjne ul. Grodzka 60, Tel. 4078.

FIRANKI

od najskromniejszych do najwspanialszych, portyery madersowe zagr. po cenach fabrycznych hurtownie i detalicznie poleca firma
 Lipschütz i Weltz, Grodzka 71

FORTEPIANY

Z. RABA NAST.
 Kraków, ul. św. Anny 3
 fortepiany i pianina firm światowej sławy.

GALANTERIA

Towary galant., pończochy, trykotaże, bielizna berety, kalosze, śniegowce itp. **Simon Ohrenstein**, Kraków, Dietłowska 45.

A. Wachsman

Kraków, Krakowska L. 7, poleca hurt. nasezon zimowy trykotaże i galant. wef.

JEDWABIE

▲▲▲▲▲▲▲▲
DOM MODY S. SPIRA

Grodzka 4, Tel. 2285.
 Hurtownie i częściowo.

▼▼▼▼▼▼▼▼

KAPELUSZE

Pierwsza Krakowska Fabryka Kapeluszy Słomkowych i Filcowych **S. Wiener**, ul. Krowoderska 73, Telefon Nr. 4115 i 4153.

Manufaktura

Leon Braciejowski
 poleca:
PLASZCZE i KOSTYUMY
 Grodzka L. 5.

S. Lusibader, Kraków pl. Dominikański 4, Tel. 1378
 Fabryczny skład sukna, kamgarnów i szewiotów ang., bielskich i łódzkich. Ceny fabryczne. Sprzedaż hurt. i detaliczna

ADOLF BRACIEJOWSKI
 poleca
plaszczki i kostyumu
 Kraków, ul. Grodzka L. 4.

MASKI

balowe i charakterystyczne, orderu kotylionowe. **Wiktor Wanderer**, Kraków, ulica Szewska L. 21

MASZYNY

Maszyny do pisania i telefony „Royal” Floryańska 49, Telefon 1577.

MEBLE

Stylowe, luksusowe etc. **S. MANNE**, Kraków Szpitalna L. 6. Tel. 4074. Rok zał. 1860.

Mebel stylowe luksusowe, biurowe, dekoracyjne wnetrz poleca **M. Pleszowski**, Kraków, Mały Rynek 2, Telefon 4136.

NACZ. KUCHENNE

Unia Handl. „Metal”
 Kraków, Dietla L. 58.
 Telefon Nr. 4564.
 Hurtownia wyrobów metalowych Specjalność: Naczynia aluminiowe i emalowane. Wyłączna sprzedaż i fabryczny skład nacz. smal. marki

SZKŁO

Pierwsza małopolska fabryka zwierniadeliszliwienia szkła Sp. z ogr. odp. Kraków, Grodzka 60, Telef. 4078 i 4225, poleca szyby i lustra szlifowane po cenach przystępnych.

LUSTRA meblowe, **SZKŁA** szlifowane poleca tanio wytwórnia luster **Bracia Kalmus**, Kraków, Starowiślna 69. Tel. 2152.

Szlifiernia szkła i luster S. K. Woronicki, Kraków, pl. Szczepański L. 7. Lustra meblowe, szyby automobil. i latarń, szyby lustrowe okienne półlustrowe i ornamentowe. Odnowia stare lustra.

PORCELANA

Porcelane, kryształ, szkło i lampy poleca: **H. Statter Kraków**
 Grodzka L. 39.

RADIO

„Uniwersum” biuro inżynierskie. Kraków, ul. św. Marka 25 poleca w wielkim wyborze radioaparaty odbiercze, lampki katodowe i części składowe

PAPIER

Izaak Zucker
 Sp. z ogr. odp.
 Kraków, Dietla L. 44
 Hurtownia papieru i przyborów piśmiennych **Fabryka przerobu papieru „Wawel”**
 Rok zał. 1878 Tel. 1348.

S. Neuman, Dietla 55. Tel. 1019
 hurtownia papieru i przyborów piśmiennych fabryczny skład **TAPET.**

Grünspan & Gerber
 fabr. skład papieru i taktur, Plac Nowy 7. — Tel. 4400

SZLIFIERZ

SPECYALISTA
 szlifiernia brzołw dobiłca fachowe wg. zarosiu, na posze brzołw od 5-7 mł. **J. MYŚKOWSKI**
 Kraków, Dietłowska 46.

WĘGLE

Węgiel śląski, krajowy i dąbrowiecki dostarcza wagonowo Polska Spółka Węglowa, ul. Andrzeja Potockiego L. 8. Tel. 4075.

ZELAZO

Skład żelaza
 i artykuły metalowe **S. SATTLER**
 Kraków, Stradom 18

REKLAMA dźwignia :: handlu ::

DANCINGI DOMOWE urzędują światowej marki **GRAMOFON „His masters voice”** „GŁOS SWEGO PANA”
 THE GRAMOPHONE Co. Limited, LONDON. Gramofon ten najnowszej konstrukcji (system RADIO z podkładką mikrofonową) uznany przez pierwszorzędną snawców całego świata za najlepszy. Wzorowa reprodukcja bez szmerów. Wielki wybór również tygodników i hebrajskich płyt, kantorów: ROZENBLATTA, KWARTINA, SIROTY.
 Jeneralny reprezentant na Polskę: **JOZEF WEKSLER**
 Kraków Floryańska 26. Lwów Sykatuska 2.

FUTRA Pierwsza i największa hurtownia w Polsce **FROHLICH i Ska** **FUTRY**
 Adres telegr.: Fröhlichko Kraków. **KRAKOW, UL. STANISŁAWA L. 7. — Tel. 4563.**

FORTEPIANY SKŁAD PIANINA, FISHARMONIE **HELENA SMOLARSKA** **OJA** PARFUMERIE — PARIS
 KRAKOW, ULICA SZEWSKA L. 9. — Telefon 4365. Sprzedaż na raty do 10 miesięcy. Wybór olbrzymi. Józef Lax i Syn, Kraków, Zwierzyniecka 6

„FORTUNA” Bank Spółdzielczy z ogr. odp. w Krakowie, Stradom 11, l. p. załatwia najsprawniej inkasa oraz winkulacje towarowe na wszystkie miejscowości w kraju udziela zaliczki eskontuje **weksle** załatwia najkorzystniej transakcje bankowe oraz zlecenia giełdowe.

Drobne ogłoszenia.
 Poszukuje samodzielnej modniarki oraz zdolnej ekspedientki z duża mednarskiego. Zgłoszenia pod „Modnarstwo” do Adm. N. Dz. 54
 Rutynowanego konesjera poszukuje adw. Dr. Neschels w Dobromilu. Posada do objęcia dnia 1 lutego 1924 r. 109
 Wynajmę pokój elegancko umeblowany z osobnym wejściem z przedpokoja, za szczytem z góry iab pożywką. Winda: Muro Statters, Rynek L. 8. 118
 Uwolwizna się zgubiona książeczka wełkowa na nazwisko Chaim Sulman ur. 1895 w Łuknowicach pow. Brzesko, wystawiona przez P. K. U. Tarnów. 53
 Kontakcyę dziesięć w dużym wyborze: jak aukcyjni, awaniki, gwant, wełniane, swetry, kamizelki, szale, czapki, berety, kamizelki, pończoski itp. poleca **Józef Zukirowski**, Kraków, pl. Maryacki 9 (obok kościoła św. Barbary). Ceny konkurencyjne 2835
 Rachalter bilansista z wieloletnią praktyką handlu i bankową, zaufana siła, poszukuje zajęcia za skromnym wynagrodzeniem. Zgłoszenia pod „Skromny” do Ad. N. Dz. 22

Pszenicę, żyto, owies, mąkę, jęczmień browarowy
 ma stale do oddania firma:
FELIKS MIRKOWSKI
 DOM ZBOŻOWO-KOMISOWY
 POZNAŃ, Wszystkich Św. 5. — Tel. 18-14. — Adr. telegr.: „MIRKOFEL”
 Warunki wysyłek: 20 procent zadatku, resztę za inkasem bankowym, lub P. K. O. 107

Kredyty wekslowe
 dla znaczniejszych przemysłowców polskich za gwarancją pierwszorzędnych polskich banków załatwia na korzystnych warunkach **ERNST STEINER & Co Bankkommission**
 Berlin W. Motzstrasse 8.

Niezawodny środek przeciwko chrypcy, duszności, kaszlu
„GRANULKI RUSSYAN”
 (Sulphuris suraf. benzoinati)
 Chem.-farm. labor. „AP. KOWALSKI” Warszawa

Podróżującego z branży papierniczej
 dla Małopolski i Kresów, poszukuje poważną firmę. Zgłoszenia Kraków, skrytka poczt. 74

USUWA RADYKALNIE PRZEPUKLINE
 najzastężalszą i najniebezpieczniejszą u Pań. Panów i dzieci, po osobistym jawieniu się, pod dozorem wybitnego lekarza-specyjalisty, bandażami nowo opatent. wynalazku swego i prof. Dra Raska.
M. Tilleman specjalista i wynalazca opatent. bandaty 1
 Kraków, Szlak 39 (dawniej Zwierzyniecka)
 Na żądanie prospekty darmo.

NAJWYBORNIEJSZY MIOD Małopolska wytwórnia miodu „KMITA” Ska z ogr. odp. w beczkach i flaszczkach, specyjalnie „Malaga” wysyła: **Kraków, ulica Zwierzyniecka L. 22**